

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΓ' • ΤΕΥΧΟΣ 1 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2004

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ 2004

Έγκύκλιος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν σελ. 3

Ἡ Ἁγία Γραφή καὶ οἱ χρήσεις τῆς

Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου σελ. 4

Οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι κανόνες τῆς Ἐκκλησίας

Παναγιώτῃ Ἱ. Μπούμη σελ. 6

Τὸ πρόβλημα τῆς παράδοσης

Ἀριστομένους Κ. Ματσάγγα σελ. 8

«Μὴ μοῦ κάνεις κήρυγμα...»

Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ σελ. 11

Πεντηκοστιανῶν Κακοδοξίες

Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου σελ. 12

Ἡ ἀξία τῆς ἐξομολογήσεως

Ἀρχιμανδρίτου Δαμιανοῦ Ζαφείρη σελ. 15

«Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες ὡς σύμβολο ἐνότητας καὶ συνεργασίας»

Πρωτοπρ. Λάμπρου Ἀνδρεάκη σελ. 16

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειο

Νικολάου Δρατσέλλα σελ. 19

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

Κωνσταντίνου Χολέβα σελ. 21

Ὁ Ὀρθόδοξος Ἕλληνας καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες τοῦ 2004

Ἡλία Λιαμῆ σελ. 23

Τὸ Α΄ Ἱερατικὸ Συνέδριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου

Πρωτοπρ. Γεωργίου Φανεροῦ σελ. 24

Μιά ἱστορικὴ ἀπόφαση:

Χτίζεται νέα Ἐκκλησία στὸ ΒΔ Λονδίνο σελ. 25

Τὰ ἐφ' ἅπαξ τῶν Κληρικῶν

σελ. 26

Οἱ μεταβολές στοὺς μισθοὺς καὶ στὶς συντάξεις τῶν Κληρικῶν

σελ. 27

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ

Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου σελ. 28

Βιβλιοπαρουσίαση

σελ. 29

Φωτογραφικὰ Στιγμιότυπα

σελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

«Ἡ Κοίμησις τοῦ Μ. Βασιλείου»
ἀπὸ Χφ τοῦ 11ου αἰῶνα.
Ἱ. Μονὴ Διονυσίου, Ἁγίου Ὄρους

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικὸ γιὰ τοὺς ἱερεῖς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ

Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας

<http://www.ecclesia.gr>

Ἡλεκτρονικὴ διεύθυνση:

e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Κωνσταντίνος Χολέβας

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Ἀριστομένης Ματσάγγας,
Διδάκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΚΛΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα

Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791

<http://www.livanis.gr>

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ 2004

Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀδελφοί μου, Παιδιά μου,

Ὑποδεχόμαστε πάντα τὸ νέο χρόνο μὲ χρηστὲς προσδοκίες, εὐχές καὶ δῶρα. Πρόκειται γιὰ ἐκδηλώσεις ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας. Τὶς ἔχουμε καὶ τὶς δυὸ ἀνάγκη, καθὼς οἱ Ἕλληνες φαίνεται πὼς εἴμαστε ἀγχωμένοι. Γι' αὐτὸ καὶ θέλουμε νὰ μᾶς σκέπτονται οἱ ἄλλοι, νὰ νοιώθουμε τὴ θαλπωρὴ τῆς ἀγάπης των, νὰ ζοῦμε μὲ ψυχικὴ γαλήνη καὶ ἀνακούφιση. Τὰ ἴδια ζητοῦν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ ἐμᾶς. Ἄν δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ τοὺς τὰ προσφέρουμε, πὼς θὰ τὰ ἀξιῶσουμε γιὰ μᾶς;

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὰ προσωπικὰ μας προβλήματα ὑπάρχουν καὶ τὰ γενικότερα τοῦ κόσμου καὶ τῆς χώρας μας. Ἀνεργία γιὰ τοὺς νέους, πόλεμοι γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν μεγάλων, διακρίσεις σὲ βάρους τῶν μικρῶν, διαφθορὰ παντοῦ, ξεπεσμός τοῦ ἠθους, ὑποκρισία καὶ ἀνασφάλεια, ἀδικία γιὰ τοὺς ἀδυνάτους, ὑπονόμευση τῶν θεσμῶν, ἐξασθένηση τῶν ἐρεισμάτων. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα νοσταλγία γιὰ αὐθεντικότητα ζωῆς, γιὰ ὑπέρβαση τῶν ἀδυναμιῶν. Ὁλόκληρη δέσμη πικρῶν καὶ ἀπογοητευτικῶν διαπιστώσεων.

Ἡ πατρίδα μας βρίσκεται στὸ ἐπίκεντρο τῶν περισσοτέρων ἀπὸ τὰ προβλήματα αὐτά. Καὶ μαζί της καὶ ἐμεῖς. Βέβαια ὁ τεχνολογικὸς πολιτισμὸς ἔχει κάνει ἄλματα θαυμαστά, ποὺ μεταμορφώνουν καθημερινὰ τὴν Ἑλλάδα σὲ μιὰ χώρα ἀνεπτυγμένη, μὲ μεγάλες ἀνταγωνιστικὲς δυνατότητες. Ἡ διοργάνωση τῆς Ὀλυμπιάδας εἶναι μιὰ τρανὴ ἀπόδειξη τῆς ἀλήθειας αὐτῆς. Ὅμως τὸ πνευματικὸ σκέλος τοῦ πολιτισμοῦ μας παραμένει ἀτροφικό. Καὶ ἡ κοινωνία μας χωλαίνει. Τελικὰ νοιώθουμε ἀνασφαλεῖς, ἀνέστιοι, προβληματισμένοι.

Καὶ ἡ Εὐρώπη ἀγωνίζεται νὰ προσδιορίσει τὴν ταυτότητά της, τὰ σύνορά της, τὸν πλοῦτο τῆς κληρονομιάς της. Τὶς ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ της τὶς μοιράζονται οἱ λαοὶ της ὡς ἐγγύηση τῆς ἐνότητάς των. Ὁ Χριστιανισμὸς, στὸν ἀντίποδα τῆς ἐκκοσμικέυσης τῶν κρατῶν, καλλιεργεῖ τὴ συνείδηση τοῦ ὑπεύθυνου προσώπου, ἀποτρέπει τοὺς φανατισμούς, ἐμπλουτίζει τὴ κοινωνικὴ ζωὴ. Ἄλλ' ἐνῶ καταξιώνεται στὴ λαϊκὴ βάση, ἀμφισβητεῖται στὴ πολιτικὴ κορυφὴ.

Μποροῦμε τάχα νὰ ἐλπίζουμε σὲ διόρθωση τῶν κακῶν; Ὑπάρχει ἐλπίδα ἀνάκαμψης; Τὶς συνθήκες τῆς ζωῆς μας τὶς προσδιορίζουμε ἐν πολλοῖς ἐμεῖς. Δὲν μποροῦμε ἴσως ὡς μονάδες νὰ ἀποτρέψουμε τοὺς πολέμους καὶ νὰ λύσουμε τὰ μεγάλα κοινωνικὰ προβλήματα. Μποροῦμε ὅμως νὰ προσευχηθοῦμε ζητώντας τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Μποροῦμε νὰ ἐφαρμόσουμε, ὁ καθένας στὴ ζωὴ του, τὸ δρόμο τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης. Μποροῦμε νὰ ἐπιχεράσουμε ἀκόμη καὶ τοὺς πολιτικούς μας ἡγέτες. Ἄς τὰ ἐπιχειρήσουμε.

**ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗ - ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 2004
ΕΥΤΥΧΕΣ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΟΝ**

Μὲ πατρικὲς εὐχές καὶ ἀγάπη Χριστοῦ
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Περιπλανήσεις σέ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Ἡ Ἁγία Γραφή καί οἱ χρήσεις της

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐνα συμπόσιο καί ἡ προετοιμασία του

Ἐφορμή γιά ν' ἀναφερθοῦμε στή Διεθνή Ἐταιρεία Πρακτικῆς Θεολογίας (Société Internationale de Théologie Pratique: S.I.T.P.), μᾶς ἔδωσε τὸ ἀναγγελθὲν προσεχές συμπόσιό της στήν πόλη τοῦ Québec (Καναδάς) ἀπὸ 18 ἕως 22 Αὐγούστου τοῦ 2004. Θέμα τοῦ συμποσίου, «*Ἡ Βίβλος: τρόποι χρήσεως. Οἱ βιβλικές πρακτικές καί οἱ θεολογικές τους καταβολές*». Τὸ προηγούμενο συμπόσιο τῆς Ἐταιρείας ἦταν ἀφιερωμένο στή «*Χριστιανική παράδοση καί καλλιτεχνική δημιουργικότητα*» καί ἔγινε στή Ρώμη τὸν Μάιο τοῦ 2000 (βλ. «*Ἐφημέριος*», Μάρτιος 2001, σ. 21-23).

Ποῦ σκοπεύει, ὅμως, ἡ διεθνὴς αὐτὴ συνάντηση καί σέ ποιές παραμέτρους θὰ κινηθεῖ; Ὅπως εἶναι γνωστὸ σέ ὅλες τὶς χριστιανικὲς ὁμολογίες παρατηροῦμε πρακτικὲς ἐπικεντρωμένες στήν Ἁγία Γραφή. Αὐτὲς οἱ πρακτικὲς εἶναι πολυάριθμες καί ποικίλλουν. Κινητοποιοῦν πολλὰ πρόσωπα στὰ ἐκκλησιαστικὰ περιβάλλοντα καί ἀκόμα στὸν περιβάλλοντα πολιτισμὸ ὑπὸ τὴν εὐρεία του ἔννοια. Τὸ προσεχές συμπόσιο τῆς Δ.Ε.Π.Θ. θὰ ἀφιερωθεῖ στήν περιγραφή καί τὴν ἀνάλυση αὐτοῦ τοῦ τόσο σπουδαίου πεδίου πρακτικῆς λαμβάνοντας ὑπόψη τοὺς ἐξῆς τρεῖς στόχους:

- 1) Νὰ περιγράψει τὴν ποικιλία τῶν πρακτικῶν ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιά τὴν παρουσίαση τῆς Ἁγίας Γραφῆς σήμερα.
- 2) Νὰ ἀναγνωρίσει τὶς συνέπειες αὐτῶν τῶν πρακτικῶν καί τὶς θεολογικὲς καταβολές ποὺ συνεπάγονται.
- 3) Νὰ ἐντοπίσει τὶς ὑπάρχουσες πρακτικὲς καί νὰ τὶς συσχετίσει μεταξύ τους.

Οἱ δύο πρῶτοι στόχοι ἐξυπηρετοῦν τὸ σχέδιο τῆς διασκέψεως νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴν εὐρύτητα τῶν χρησιμοποιουμένων πρακτικῶν

ἀποφεύγοντας ὅμως νὰ περιορισθεῖ στὴν ἀπλὴ περιγραφή τους. Ἔτσι, οἱ διαλέξεις καί τὰ ἐργαστήρια θὰ πρέπει νὰ λάβουν ὑπ' ὄψη τους τὴ θεωρητικὴ διάσταση καί τὴν κριτικὴ ἀπόσταση ποὺ ἀπαιτεῖ κάθε θεολογικὴ ἐργασία. Ἐνδεικτικὰ κάποια ἐρωτήματα ποὺ τίθενται εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

- Ποιὸς τρόπους χρησιμοποίησεως τῆς Βίβλου ἀναγνωρίζει κάποιος στὶς ὑπάρχουσες πρακτικὲς;
- Ποιὲς μέθοδοι χρησιμοποιοῦνται γιά νὰ ἀναγνώσει ἢ νὰ ὑποδείξει κάποιος τὴν ἀνάγνωση τῆς Ἁγίας Γραφῆς, νὰ σχολιάσει, νὰ ἱεραρχήσει τὸ Εὐαγγέλιον, νὰ τὸ κηρύξει, νὰ τὸ εἰκονογραφήσει;
- Ποιὲς ἄραγε θεολογίες τῆς ἀποκάλυψης καί τοῦ Λόγου τίθενται σέ ἐφαρμογή;
- Ποιὲς ἀντιλήψεις ποὺ ἀφοροῦν στὴν ἀνάγνωση, τὴ γραφή καί τὴν ἐπικοινωνία ἐμπλέκονται σ' αὐτὴ τὴ διαδικασία; Μποροῦν νὰ παρατηρηθοῦν ἢ νὰ μετρηθοῦν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν πρακτικῶν τόσο στοὺς ἀποδέκτες ὅσο καί στοὺς ἀποστολεῖς τους;
- Αὐτὲς οἱ πρακτικὲς στὴν οἰκοδόμηση ποιῶν τύπων πιστῶν καί ποιῶν προτύπων Ἐκκλησίας συμβάλλουν τελικὰ;

Ὁ τρίτος στόχος ἐπιδιώκει νὰ συσχετίσει τὶς μεταξύ τους σχέσεις τῶν βιβλικῶν πρακτικῶν γιά νὰ ἐπιτευχθεῖ, ὅμως, κάτι τέτοιο εἶναι ἀπαραίτητο νὰ χρησιμοποιηθεῖ ἓνας κοινὸς τόπος ἀναφορᾶς, μίᾳ κοινῆ συνισταμένη. Οἱ διοργανωτὲς τοῦ συμποσίου προτείνουν ἓνα σχῆμα ποὺ θὰ διευκολύνει τὶς συζητήσεις καί τὴ διαπραγματεύση τοῦ θέματος καί θὰ λειτουργήσει ὡς πόλος ἔλξης καί ἐνσωμάτωσης τῶν ἀπόψεων κατὰ τὶς ἐργασίες τοῦ συμποσίου. Αὐτὸ τὸ σχῆμα ἐπιτρέπει στὶς ἀνακοινώσεις νὰ κινηθοῦν σε σχέση μὲ δύο

παραμέτρους. Νὰ ἐξετάσουν τὶς χρησιμοποιούμενες πρακτικὲς ὡς πρὸς δύο ἄξονες.

Στὸν *πρῶτο*, θὰ ἐπικρατεῖ ἡ αὐστηρότητα τῶν κανόνων καὶ τῶν μεθόδων ἀπὸ τῆ μιὰ καὶ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἄνετη διαχείριση τοῦ ὑλικοῦ χωρὶς ὑπαγωγή σὲ ἄτεγκτους κανόνες πού νὰ δεσμεύουν ἀπὸ τὴν ἄλλη. Στὸν *δεύτερο* ἄξονα θὰ ὑπάρχει ἡ ἔνταση ἀνάμεσα σὲ θεσμοθετημένες πρακτικὲς (γνωστὲς καὶ ἤδη ὀργανωμένες ἐκ μέρους τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως) καὶ σὲ πρακτικὲς ὑπὸ ἀνάδυση (πειραματικὲς πρακτικὲς). Ὅπωςδήποτε οἱ *ἐντάσεις* πού προκύπτουν ἀπὸ τοὺς διαφορετικοὺς τρόπους διαχείρισης καὶ χρήσης τῆς Βίβλου πού ὑπαγορεύονται ἀπὸ τὶς συμπεριφορὲς τὶς ἐγγεγραμμένες στοὺς πόλους τῶν δύο ἄξόνων πού ἀναφέραμε (αὐστηρότητα - ἄνεση, πρακτικὲς θεσμοθετημένες - ὑπὸ ἀνάδυση) μποροῦν νὰ βροῦν τὴ λύση τους σὲ μία διαλεκτικὴ τοῦ παλιοῦ καὶ τοῦ καινούριου, τοῦ καθιερωμένου καὶ τοῦ πειραματικοῦ. Οἱ ὑπὸ ἀνάδυση πρακτικὲς δὲ σημαίνει ὅτι στεροῦνται αὐστηρότητος ἢ οἱ καθιερωμένες ἀπὸ τὴν παράδοση πρακτικὲς πάσχουν ἀπὸ ἔλλειψη ἀξιοπιστίας. Οὔτε πάλι μιὰ ἄνετη διαχείριση τοῦ βιβλικοῦ ὑλικοῦ προδίδει πάντα ἔλλειψη πιστότητος στὰ κείμενα. Σημασία ἔχει ἡ *πρόθεση* αὐτῶν πού καλοῦνται νὰ χρησιμοποιήσουν παλαιότερες ἢ νεώτερες πρακτικὲς.

Προβληματισμοὶ

Τὶ ἐπιδιώκουν μὲ τὴ διαφορετικότητα προσφορᾶς γνωστῶν ἤδη κειμένων σὲ ὅλους; Τὸ μέσο ἢ τὰ μέσα πού χρησιμοποιοῦν γιὰ τὴν προβολὴ τοῦ μηνύματος ἀποκαλύπτει ἢ ἀποκρύπτει τὰ μηνύματα πού ἐνυπάρχουν; Σὲ μιὰ ἐποχὴ χαρακτηριζόμενη ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ἐπικοινωνίας ἢ Ἐκκλησία προβληματίζεται ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ τρόπου μεταδόσεως τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος καὶ τοῦ συνόλου μηνύματος πού «*ἐκπέμπεται ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς*». Μὲ ποιούς τρόπους θὰ φθάσει καλύτερα αὐτὸ τὸ μήνυμα στοὺς ἀποδέκτες καὶ μάλιστα στὸν οἰκουμενικὸ ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας, ἐποχῆς παγκοσμιοποιήσεως καὶ παγκοσμιοτήτας; Θὰ

χρησιμοποιήσουμε τὴν Ἁγία Γραφή ὡς ἓνα ἐπὶ πλέον καταναλωτικὸ ἀγαθὸ καὶ τὸ Ἰνστιτούτο Καταναλωτῶν θὰ μᾶς προφυλάξει ἀπὸ τὴν ἔκπτωση στὴν ποιότητα καὶ τὶς καταχρήσεις;

Αὐτὲς οἱ σκέψεις μᾶς συνέχουν, ὅταν μιλάμε γιὰ πρακτικὲς χρήσεως τῆς Βίβλου στὴ σύγχρονη Ἐκκλησία. Τὸ ζήτημα εἶναι στοὺς διαφορετικοὺς τρόπους «*ἀναγνώσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς νὰ ὑπονοεῖται ἐκεῖνο τὸ ἐρώτημα τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου πρὸς τὸν εὐνοῦχο ἀξιωματικὸ τῆς βασιλίσσας τῶν Αἰθιοπῶν Κανδάκη* “*ἄρα γε γινώσκεις ἂ ἀναγινώσκεις;*”» (Πράξεις ἡ', 30).

Τὶ καὶ ἂν καταλαβαίνει αὐτὰ πού διαβάζεις... Γιὰ τὴν Ἁγία Γραφή ἰσχύει αὐτὸ πού ὁ Ἄϊνσταϊν διατύπωνε γιὰ τὸν κόσμον μας: «*Τὸ πιὸ ἀκατανόητο πρᾶγμα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι... κατανοητὸς*». Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα τί κάνεις στὴ συνέχεια; Πάνω σ' αὐτὸ εἶναι ἐνδεικτικὸ τὸ κεφάλαιο 85, *Περὶ Νόμου Πνευματικοῦ* τοῦ ὁσίου Μάρκου τοῦ Ἄσκητου: «*Τῆς θείας Γραφῆς τὰ ρήματα διὰ πράξεων ἀναγίνωσκε καὶ μὴ πλατυλόγε ἐπὶ ψιλοῖς νοήμασι φυσιούμενος*» (Φιλοκαλία, τ. Α', σ. 101).

Ἡ ὀρθόδοξη συμμετοχὴ

Βασιζόμενοι, λοιπόν, σ' αὐτὴν τὴν προτροπὴν θελήσαμε ἢ συμβολὴ μας σ' αὐτὸ τὸ συμπόσιο νὰ εἶναι μιὰ μεταγραφὴ σὲ πρόγραμμα παρουσίασης (Power Point) τῶν ἕξι εἰδῶν τῆς ἀγάπης πού περιγράφονται στὸ «*εὐαγγέλιο τῆς κρίσεως*» (Ματθ. κέ', 31-46), ὅπως παρουσιάζονται στὴν καθημερινὴ ζωὴ. Οἱ δραστηριότητες, οἱ ἐλλείψεις, ἡ ἀναποτελεσματικότητα καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ σύγχρονου κόσμου προσανατολίζονται τελικὰ στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου κάθε ἀνθρώπινη ἐνέργεια γίνεται δοξολογία καὶ κάθε ἔλλειψη γίνεται ἱκεσία. Ἡ παρουσίαση ἀπευθύνεται σὲ νέους καὶ ἔχει σκοπὸ νὰ πληροφορήσει μὲ οἰκεῖο σὲ αὐτοὺς τρόπο γιὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὶς προεκτάσεις τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος ἀλλὰ καὶ νὰ προκαλέσει συζήτηση γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν λατρευτικὴ ζωὴ.

Οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι κανόνες τῆς Ἐκκλησίας

Τοῦ Παν. Ἰ. Μπούμη
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

α'

1. Ἡ ἔννοια τοῦ ὄρου «κανόνας»

Κανόνας, ὅπως εἶναι γνωστό, κατὰ πρῶτον καὶ κυριολεκτικῶς σημαίνει τὴν ξύλινη ράβδο, τὸν χάρακα, τὸν ὁποῖο μεταχειριζόμαστε, γιὰ νὰ σύρουμε μία εὐθεία γραμμὴ, ἢ ἀντιθέτως, γιὰ νὰ ἐλέγξουμε τὴν εὐθύτητα μιᾶς γραμμῆς. Μεταφορικῶς ὅμως κανόνας λέγεται καὶ κάθε ὀρισμός, ἢ νόμος γενικῶς κάθε τί πού χρησιμεύει ὡς πρότυπο καὶ ὁδηγὸς γιὰ τὴν ὀρθὴ ἐκτέλεση ἢ ἀντιμετώπιση μιᾶς πράξεως, μιᾶς καταστάσεως, ἢ ἀντιθέτως ὡς κριτήριον γιὰ νὰ ἐλέγξουμε «τὴν εὐθύτητα», τὴν ὀρθότητα, αὐτῆς τῆς πράξεως. Π.χ. ἓνας κανόνας τῆς γραμματικῆς χρησιμεύει ὡς ὁδηγός, γιὰ νὰ κλίνουμε ὀρθῶς ἓνα ὄνομα ἢ γιὰ νὰ ἐλέγξουμε, ἐὰν ἔχουμε κλίνει ὀρθῶς αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ γιὰ τὸν ἴδιον (ἢ μᾶλλον μείζονα) λόγο κανόνες ὀνομάσθηκαν καὶ οἱ διατάξεις ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες θεσπίσθηκαν ἢ υἱοθετήθηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ ἀφοροῦν α) στὴν ὀρθὴ διοργάνωση, λειτουργία, διατήρηση, διάδοση καὶ δραστηριότητα (ἐνότητα, ἀγιότητα, ἀποστολικότητα καὶ καθολικότητα) τῆς Ἐκκλησίας, καὶ β) στὴν ὀρθὴ καὶ αὐθεντικὴ κατὰ Χριστὸν ζωὴ τῶν πιστῶν-μελῶν τῆς Ἐκκλησίας διὰ μέσου αὐτῆς.

2. Ἡ αὐθεντικότητα τῶν ἱ. κανόνων

Στὸ σημεῖο αὐτὸ τίθεται δικαιολογημένως τὸ ἐξῆς θεμελιῶδες ἐρώτημα: Δίνουν πράγματι οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας τὸ

αὐθεντικὸ, τὸ ὀρθό, καὶ ἀποτελοῦν τὴν πηγὴ τοῦ δικαίου, τοῦ ὄντως δικαίου; Ἐδῶ μάλιστα παρεμπιπτόντως θὰ θέλαμε νὰ σημειώσουμε, ὅτι σήμερα ἀκριβῶς ἢ ὑπάρχουσα γύρω ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνες ἀμφισβήτηση καὶ ἀμφιβολία ἢ καὶ διαφωνία βασικῶς ἀναφέρεται καὶ ἐπικεντρώνεται σ' αὐτὸ τὸ θεμελιῶδες ἐρώτημα. Στὸ ἐρώτημα τῆς αὐθεντικότητος, ἢ ἀλλιῶς τοῦ κύρους τῶν ἱ. κανόνων¹. Ἄλλοι τ.ἔ. δέχονται μόνον τὸ πρόσκαιρο ἢ σχετικὸ κύρος τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἄλλοι πιστεύουν στὸ αἰώνιο ἢ ἀπόλυτο κύρος τῶν ἱερῶν κανόνων.

Τὸ ἐρώτημα καὶ ἡ ἀπάντησις σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα γιὰ τὴν αὐθεντία καὶ τὸ ἀπόλυτο κύρος τῶν ἱ. κανόνων, τὰ ὁποῖα συνυφαίνονται ἀμέσως καὶ πρὸς τὴν ὀρθότητα αὐτῶν, εἶναι στενῶς συνδεδεμένο καὶ πρὸς τὸ θέμα τῆς προελεύσεως τῶν ἱ. κανόνων². Εἶναι δηλ. αὐτοὶ θεῖες ἐντολές ἢ εἶναι ἐντάλματα καὶ κατασκευάσματα ἀνθρώπων;

Ἐδῶ μποροῦμε νὰ παρατηρήσουμε ρητῶς, κατηγορηματικῶς καὶ ἐπιγραμματικῶς τὰ ἐξῆς: Ὅτι οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ὑποδεικνύουν πράγματι τὸ ὀρθό. Ἐπ' αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει ἀμφιβολία. Αὐτὸ συμβαίνει, γιὰ τὴν οἱ ἱ. κανόνες: α) στηρίζονται στὴ θεόπνευστη Ἁγία Γραφή καὶ στὴν αὐθεντικὴ ἀποστολικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις, στὴν ἀποκαλυφθεῖσα δηλ. ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἀλήθεια, καὶ β) θεσπίσθηκαν ἢ ἐπικυρώθηκαν (ἐγκρίθηκαν) ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ μάλιστα μὲ Οἰκουμενικὲς Συνόδους πού ἐκφράζουν τὸ ἀλάθητο τῆς Ἐκκλησίας.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὀφείλουμε νὰ ἐξηγή-

σουμε, ότι ή αὐθεντία καὶ τὸ κῦρος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων εἶναι σὲ ἀπόλυτο βαθμό, γιατί ἀποτελοῦν τὸ στόμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὄργανο ἐκφράσεως τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία «εἶναι στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α΄ Τιμ. 3,15). Εἶναι ἀλάθητες³, γιατί ἀποφαίνονται (ἀποφασίζου), καθοδηγούμενες ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

Ἄλλά, ἄς δοῦμε τί λένε οἱ ἴδιοι οἱ κανόνες ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἢ ὅπερ τὸ αὐτό, τί λένε οἱ θεοκίνητοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι θέσπισαν ἢ ἐπικύρωσαν αὐτοὺς τοὺς κανόνες σὲ Οἰκουμενικὴς Συνόδους: Ὁ α΄ καν. τῆς Ζ΄ Οἰκουμ. Συνόδου διακηρύσσει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Τούτων οὖν οὕτως ὄντων... ἀσπασίως τοὺς θεῖους κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὀλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν ἁγίων σαλπίγγων τοῦ Πνεύματος, τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων, τῶν τε ἑξ ἁγίων, οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθεισῶν ἐπὶ ἐκδόσει διαταγμάτων, καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν. Ἐξ ἑνὸς γὰρ ἅπαντες καὶ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος ἀγασθέντες ὤρισαν τὰ συμφέροντα». Σύμφωνα δηλαδή με τὴ μαρτυρία αὐτὴ οἱ ἱεροὶ κανόνες εἶναι θεῖοι, γιατί θεσπίστηκαν με τὸ φωτισμὸ καὶ με τὴν ἐπιστασία τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, με τὴ θεία ἐπιστασία.

(συνεχίζεται)

καὶ ἀπὸ μέρους τῶν χριστιανῶν εἰδικῶς. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νὰ μεταφέρουμε μία παρατήρηση τοῦ πατρὸς Ἰωάννου Μάγεντορφ: «Ἡ διάκρισις μεταξύ ἀπολύτου καὶ σχετικοῦ εἶναι, νομίζω, τὸ περισσότερο ἐπίγειον ἀπὸ ὅλα τὰ προβλήματα ποὺ ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν σήμερον οἱ Ὀρθόδοξοι θεολόγοι... Μόνον ἐὰν ἀνακαλύψωμεν καὶ γνωρίσωμεν ἐπαρκῶς τὸ Ἀπόλυτον, θὰ κατορθώσωμεν νὰ προσανατολισθῶμεν ἀσφαλῶς μέσα εἰς τὴν μαζὴν τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων καὶ συνηθειῶν καὶ θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ κάμωμεν τοὺς ἀναγκαίους διαχωρισμοὺς καὶ τὰς ἀπαραιτήτους ἐκκαθαρίσεις» (Ἰω. Μάγεντορφ, Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων, ἐν «Θεολογία – Ἀλήθεια καὶ Ζωή», Ἀθῆναι 1962, σελ. 133).

2. Ὁ καθηγητὴς Λ. Φιλιππίδης ἔγραφε σχετικῶς: «Ὁρθὸν εἶναι τὸ Ἀληθές καὶ Ἀληθές εἶναι ὅ,τι ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε – ὅ,τι ὁ Θεὸς θέλει... Τοῦτο – ὅ,τι ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε – κεῖται ἐνώπιον ἡμῶν ἐφ' ἅπαξ δεδομένον, ἀλλὰ δι' αἰωνίου ἰσχύος» (Λεων. Φιλιππίδου, Ἡ ἀπὸ Παλαιᾶς καὶ Νέας Ρώμης κίνησις πρὸς ἐπάνοδον τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀρχικὴν ἐνότητα, Ἀθῆναι 1970, σελ. 32).

3. Πρβλ. Παν. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ὀρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Β΄, Ἀθῆναι 1959, σελ. 402. Ἄνδρ. Θεοδώρου, Ἡ οὐσία τῆς Ὀρθοδοξίας, Ἐν Ἀθήναις 1961, σελ. 238 καὶ Ἰω. Καρμίρη, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία, Ἀθῆναι 1973, σελ. 638, 685 ἑξ. Γι' αὐτὸ ὀρθῶς ὁ Μεγ. Ἀθανάσιος στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τοὺς ἐν Ἀφρικῇ ἐπισκόπους λέει: «Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Κυρίου τὸ διὰ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου ἐν τῇ Νικαίᾳ γενόμενον μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Migne P.G. 26, 1032B). Ὁ Μ. Ἀθανάσιος († 373) ἀναφέρει μόνο τὴν Α΄ Οἰκουμ. Σύνοδο, γιατί οἱ ἄλλες δὲν εἶχαν συγκληθεῖ ἀκόμη.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι συνδεδεμένο με τὸ σύγχρονο ζωτικότερο πρόβλημα τῆς ἀναζητήσεως μιᾶς αὐθεντίας ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων γενικῶς

Τὸ πρόβλημα τῆς παράδοσης

Τοῦ Ἀριστομένου Κ. Ματσάγγα

Κι ὅμως πρέπει νὰ λογα-
ριάζουμε πῶς προχω-
ροῦμε.

*Νὰ αἰσθάνεσαι δὲν φτάνει μήτε νὰ σκέπτε-
σαι μήτε νὰ κινεῖσαι.*

*Κι ὅμως πρέπει νὰ λογαριάζουμε κατὰ ποῦ
προχωροῦμε....*

*ἀλλὰ μέ κάποιον ἄλλο τρόπο, μπορεῖ θέλω
νὰ πῶ*

*καθὼς τὸ μακρὺ ποτάμι πού βγαίνει ἀπὸ τὶς
μεγάλες λίμνες τὶς κλειστὲς βαθιὰ στὴν
Ἄφρική.*

*Αὐτὸ τὸ ρέμα πού τραβᾶει τὸ δρόμο του καὶ
πού δὲν εἶναι τόσο διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ αἶμα
τῶν ἀνθρώπων*

*κι ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, ὅταν κοι-
τάζουν ἴσια - πέρα χωρὶς τὸ φόβο μέσ στὴν
καρδιά τους,*

.....ἐμεῖς τὸ ὑπομονητικὸ ζυμᾶρι

*ἐνὸς κόσμου πού μᾶς διώχνει καὶ πού μᾶς
πλάθει, πιασμένοι στὰ πλουμισμένα δίχτυα
μᾶς ζωῆς πού ἦτανε*

*σωστή κι ἔγινε σκόνη καὶ βούλιαξε μέσα
στὴν ἄμμο*

*ἀφήνοντας πίσω τῆς μονάχα ἐκεῖνο τὸ
ἀπροσδιόριστο λίκνισμα πού μᾶς ζάλισε
μᾶς ἀψηλῆς φοινικιάς»*.*

Συνήθως, ὅταν μιλάμε γιὰ παράδοση, σκεφτόμαστε κάτι στατικό, πού ταυτίζεται πάνω κάτω με τὴν προσκόλλησή στο παρελθόν, τὴ συντήρησή, τὴν ἀντίστασή στὴν πρόοδο· σκεφτόμαστε τὴν ἄρνησή τῆς ἀλλαγῆς, τὴν ἀπολίθωσή τῶν παραδεδομένων προτύπων, τὴν ἀναγωγή τους σὲ αὐθεντία. Καὶ πράγματι, ἡ παράδοση εἶναι συντήρησή καὶ μάλιστα ἐξ ὀρισμοῦ στο μέτρο πού ἀναπαράγει παλαιότερες μορφές καὶ σχέσεις· στὶς λεγόμενες παραδοσιακές κοινωνίες ὑπάρχει ἕνας ὑπερτονισμὸς τοῦ παρελθόντος.

Ὡστόσο, ὅμως, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ παράδοση εἶναι μιὰ ἐνέργεια, μιὰ πράξη μεταβίβασης, πού θέτει κατ' ἀνάγκη σὲ κίνηση μιὰ δυναμικὴ διαδικασία. Ἀπλούστατα, γιατί, ὅταν παραδίδουμε κάτι σημαντικὸ, ἐπενδύουμε ἐπίσης σ' αὐτὸ ἕνα μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας – καὶ πρῶτα πρῶτα προσαρμόζοντας αὐτὸ πού παραλάβαμε στὶς ἀνάγκες μας. Αὐτὴ ἡ ἀδιάκοπη ἀναπροσαρμογὴ τοῦ παραδεδομένου ὀρίζει οὐσιαστικὰ τὴν παράδοση. Καὶ ἀναπροσαρμογὴ σημαίνει ἀναδημιουργία, δηλαδή λιγότερο ἢ περισσότερο μιὰ *νέα δημιουργία*. Ἀντιμετωπίζουμε ἔτσι τοῦτο τὸ παράδοξο: ἀπὸ τὴν μία ἢ παράδοση στηρίζεται στὴν ἐπανάληψή καὶ ὑπονοεῖ κάποιαν στερεοτυπία· ἀπὸ τὴν ἄλλη, προϋποθέτει τὴν ἀργή, ἀλλὰ ἀκατάπαυστη ἀνανέωση.

Στὴν πραγματικότητα, μιλάμε γιὰ ἕνα ζωντανὸ σῶμα πού, γιὰ νὰ τὸ κατανοήσουμε, πρέπει νὰ τὸ μελετήσουμε στὴ ζωντανὴ ἐπίσης λειτουργία του: μιὰ λειτουργία ἀδιαιρέτα *συντηρητικὴ καὶ ἀνανεωτικὴ, ἐπαναληπτικὴ καὶ δημιουργικὴ*. Ἡ, γιὰ νὰ ποῦμε ἀλλιῶς τὸ ἴδιο πράγμα: ἡ παράδοση δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μιὰ πολιτιστικὴ κληρονομιά, ὅπως ἀγαπᾶμε νὰ τὸ διακηρύσσουμε στὶς μέρες μας· ἀποτελεῖ προπάντων τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο οἱ ἄνθρωποι ἀξιοποιοῦν αὐτὴν τὴν κληρονομιά – τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο λειτουργεῖ, ἐκφράζεται, ἀντιλαμβάνεται τὸν ἑαυτό της στο παρὸν μιὰ κοινότητα ἀνθρώπων. Μὲ δυὸ λόγια: *ὄχι ἀπλῶς μιὰ περιουσία, ἀλλὰ μιὰν οὐσία, τὸ ἴδιο τους τὸ εἶναι*.

Ἐτσι, ἡ παράδοση εἶναι πρὶν ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνο πού μᾶς ἐπιτρέπει νὰ λέμε «ἐμεῖς», ὁ τρόπος μας νὰ ὑπάρχουμε συλλογικὰ καὶ νὰ ξεχωρίζουμε ἀπὸ τοὺς ἄλλους, νὰ δεχόμαστε τὰ μηνύματά τους καὶ νὰ ἀποκρινό-

* Γιώργος Σεφέρης, *Ἐνας γέροντας στὴν ἀκροποταμιά*

μαστε με τὰ δικά μας μηνύματα. Και αυτό σημαίνει ὅτι ἡ παράδοση μᾶς δίνει συγχρόνως κάποιες ὑποδοχές για νὰ προσλάβουμε τὸ ἄλλο, τὸ ξένο, τὸ καινούριο καὶ κάποιες ἀντιστάσεις στὶς πιέσεις πὺ ἀσκοῦν αὐτὰ ἐπάνω μας.

Μιλᾶμε, ἐπομένως, για παράδοση πὺ ἐπιδέχεται ἐκπληκτικὲς ἀνατροπὲς καὶ ρήξεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιτρέπει κριτικὲς ἀναθεωρήσεις· πὺ προσφέρει πάμπολλες προσωπικὲς ἐπιλογὲς καὶ ἐξατομικεῖ με οὐσιώδη τρόπο τὴν ἀνθρώπινη δημιουργία. Γιατὶ ἡ παράδοση δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ τεχνολογία μετὰδοσης τῆς γνώσης, τῆς πληροφορίας καὶ τῆς ἐμπειρίας· εἶναι προπάντων ἡ παρουσία τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου μέσα μου ἢ μέσα στὰ ἔργα μου· παρουσία πὺ γίνεται τόσο πιὸ ἔντονα αἰσθητὴ ὅσο πιὸ ἄμεση εἶναι ἡ ἐπικοινωνία. Θὰ ἔλεγα ὅτι τὴν παράδοση τὴ χρειαζόμαστε, ὅπως χρειαζόμαστε καὶ τοὺς ἄλλους – τοῦτες οἱ δύο ἀνάγκες δὲν εἶναι παρὰ οἱ διαφορετικὲς ὄψεις τοῦ ἰδίου νομίσματος.

Μ' αὐτὲς τὶς παρατηρήσεις ἀρχίζουμε νὰ διακρίνουμε καθαρότερα ποιὸ εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς παράδοσης στοὺς κατ' ἐξοχὴν ἀντιπαραδοσιακοὺς καιροὺς μας.

Βέβαια, κάθε παράδοση ἐξελίσσεται καὶ μεταβάλλεται, κάθε παράδοση περνάει ἀπὸ μιὰ φάση σφρίγους καὶ ἀπὸ μιὰ φάση φθορᾶς καὶ παρακμῆς, κάθε παράδοση γερνάει καὶ πεθαίνει· ὄχι ὅμως χωρὶς ν' ἀφήσει πίσω της σπόρους πὺ θὰ δώσουν νέους καρπούς, στοιχεῖα πὺ θὰ μετασχηματισθοῦν σὲ νέα παράδοση. Γιατὶ, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, κανεὶς ἀπὸ ἐμᾶς δὲν μπορεῖ νὰ ὀρίσει τὸν ἑαυτό του χωρὶς μιὰ παράδοση, καμιὰ ἀνθρώπινη κοινότητα δὲν μπο-

ρεῖ νὰ ὑπάρξει χωρὶς τὴν παράδοση πὺ τὴ διακρίνει. Καί, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποψη ἡ παράδοσή μας δὲν μπορεῖ νὰ πεθάνει ὅσο ζοῦμε – ἐννοῶ ὄχι ἀπλῶς βιολογικά, ἀλλὰ ὡς ὄντα κοινωνικά, πὺ συμβιώνουν σὲ χωριστὲς πολιτισμικὲς κοινότητες.

Τὴν παράδοση δὲν μποροῦμε νὰ τὴν καταργήσουμε χωρὶς νὰ αὐτοκαταργηθοῦμε, δὲν μποροῦμε νὰ τὴν ἀγνοήσουμε, χωρὶς νὰ ἀγνοήσουμε τὸν ἑαυτό μας· καὶ πρῶτα πρῶτα γιατί, ἂν ἀναφερθοῦμε στὸν πυρήνα τῆς, δὲν τὴν διαλέξαμε· ὅπως δὲν διαλέξαμε τὴ γλώσσα μας, τὸν τόπο μας ἢ τοὺς προγόνους μας – πὺ ὡστόσο συνεχίζουν νὰ μᾶς διαμορφώνουν σὲ ὅλη μας τὴ ζωὴ.

Δὲν εἶναι, λοιπόν, ἐκπληκτικὸ ὅτι κάθε φορὰ πὺ παραμελοῦμε τὴν ἰδιαίτερη παράδοσή μας, ἐτούτη βρίσκει πάντα τὸν τρόπο νὰ μᾶς ἐκδικηθεῖ. Θέλω νὰ πῶ ὅταν παύουμε νὰ φροντίζουμε αὐτὸ τὸ κτῆμα, ὅταν ἀφήνουμε αὐτὸ τὸ βιὸς νὰ διασκορπιστεῖ καὶ νὰ ρημάξει ἢ, ἀκόμα χειρότερα, τὸ χαλνοῦμε με τὰ ἴδια

μας τὰ χέρια, δὲν κάνουμε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ φτωχαίνουμε, νὰ μικραίνουμε, νὰ ρημάζουμε τὸν ἑαυτό μας. Ἄλλωστε, καὶ τότε ἀκόμα, ἡ παράδοσή μας θὰ ξεμυτίζει πάντα κάτω ἀπὸ τὶς χειρονομίες μας, ἀλλὰ παραμορφωμένη, διαστρεβλωμένη ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους. Καὶ ἄλλοτε πάλι θὰ ἐπιστρέφει ποτισμένη με τὸ δηλητήριο τοῦ φανατισμοῦ καὶ τῆς μισαλλοδοξίας, τὸ ὁποῖο ἐκκρίνεται ἄφθονο κάθε φορὰ πὺ οἱ ἱστορικὲς περιστάσεις ἢ ἡ δικὴ μας ἀστοχασία μᾶς κάνουν νὰ ὑποτιμοῦμε, νὰ ἀπωθοῦμε ἢ καὶ νὰ περιφρονοῦμε αὐτὸ τὸ οὐσιώδες μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας. Καὶ ἂς μὴ νομίσουμε ὅτι μποροῦμε νὰ ἀποφύγουμε

τέτοια διλήμματα με τη διακήρυξη ότι ή παράδοση δεν είναι στο κάτω κάτω παρά ένα παρελθόν που θα ήταν δυνατόν να το παραμερίσουμε χωρίς ζημιά. Είτε μᾶς ἀρέσει είτε ὄχι, εἴμαστε καμωμένοι καὶ ἀπὸ παρελθόν, ἀφοῦ ἓνα σημαντικό μέρος ἀπὸ τὰ περασμένα μας δὲν ἔχει ἐντελῶς περάσει, ἀλλὰ μένει πάντα ζωντανό, πάντα παρὸν μέσα μας.

Καταλαβαίνουμε ἔτσι ὅτι ἡ κρίση τῆς παράδοσης, πού κουβαλάει μιὰ ἀνθρώπινη κοινότητα, εἶναι γι' αὐτὴν τὴν κοινότητα κρίση ταυτότητας, κρίση ὑπαρξιακή. Γιατί, ἂν εἶναι ἀλήθεια ὅτι μιὰ ζωντανὴ παράδοση δὲν ἀποτελεῖ τίποτε ἄλλο παρὰ τὴ φυσιολογικὴ ἀναπνοὴ ἑνὸς συλλογικοῦ σώματος, τότε τὸ γεγονός ὅτι βαλθήκαμε ξάφνου νὰ μιλάμε τόσο πολὺ γιὰ κάποιες παραδόσεις πού φθίνουν, μᾶλλον δείχνει ὅτι κάτι δὲν πάει καλὰ με τὴν ἀναπνοὴ μας, ὑποδηλώνει δηλαδὴ μιὰ παθολογικὴ συμπεριφορὰ τῆς ζωντανῆς μας παράδοσης.

Τόνισα ἄλλωστε πρὶν ἀπὸ λίγο ὅτι οἱ παραδόσεις –ὅπως καὶ κάθε τὶ ζωντανό– εἶναι φυσικὸ νὰ ἐξελίσσονται, νὰ πεθαίνουν, νὰ μετασχηματίζονται. Καὶ μοῦ φαίνεται ἀντιφατικό, ὅσο καὶ ἀνεδαφικὸ νὰ γυρεύουμε τὴν ἐπιστροφή στὶς παλαιότερες παραδόσεις μας ἢ καθὼς λέμε στὶς «ρίζες» μας γιὰ νὰ θυμηθῶ ἓνα γνωστὸ σύνθημα. Γιατί, ἢ αὐτὲς οἱ περίφημες ρίζες εἶναι ζωντανές καὶ μᾶς θρέφουν, ὅποτε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψουμε σὲ κάτι με τὸ ὁποῖο εἴμαστε δεμένοι· ἢ ἀντίθετα, οἱ ρίζες αὐτὲς εἶναι νεκρές, ὅποτε ἡ ἐπιστροφή σ' αὐτὲς δὲν ἔχει νόημα, οὔτε ἐξάλλου εἶναι δυνατὴ.

Ἄπὸ τὴν ἄλλη ὅμως πλευρὰ, τὸ γεγονός ὅτι ἓνα τόσο χιμαιρικὸ σύνθημα βρῖσκει ἀπήχηση στὰ χρόνια μας φανερῶνει, θαρρῶ, κάτι πολὺ σημαντικό: τὸ αἶσθημα βαθιᾶς ἀποστέρησης πού γεννᾶει σὲ πάρα πολλοὺς ἀνθρώπους ἢ ραγδαία πιά ἀποσύνθεση τῶν παραδοσιακῶν μορφῶν ζωῆς· τὸ αἶσθημα ὅτι κάτι τὸ ζωντανό, κάτι τὸ πολῦτιμο, κάτι τὸ ἀναγκαῖο χάνεται ξάφνου, χωρὶς νὰ ἀντικαθίσταται ἱκανοποιητικὰ ἀπὸ κάτι ἄλλο.

Ἡ σημερινὴ κρίση βρίσκεται στὸ γεγονός ὅτι ὁ τεχνολογικὸς καὶ μαζικὸς πολιτισμὸς ἰσοπεδώνει, ἀφανίζει ἢ ἀπονεκρώνει σχέσεις, μορφές καὶ διαδικασίες, ἐμπειρίες, στάσεις ζωῆς, τὶς ὁποῖες δὲν φαίνεται ἱκανὸς νὰ ἀντικαταστήσει· ὅτι πλήττει καίρια τὴν ἴδια τὴν ἀνθρώπινη παράδοση στὸ σύνολό της καὶ πρῶτα πρῶτα τὴν ὁμαδικὴ της ρίζα, δηλαδὴ τὸν λαϊκὸ πολιτισμὸ.

Ἔτσι, λοιπόν, ἂν ἡ ὑποψία μας εἶναι σωστὴ, τότε τὸ ζήτημα τῆς παράδοσης σήμερα δὲν εἶναι πῶς νὰ ἀντικαταστήσουμε τὸ χαμένο κύρος τῶν παραδεδομένων ἀξιῶν, ἀλλὰ πῶς νὰ μὴν ἀποκοποῦμε ἀνεπανόρθωτα ἀπὸ τὴ γόνιμη ἐκείνη γῆ τοῦ παρελθόντος, πού ἀντιπροσωπεύει τὴν καλύτερη ὑπόσχεση γιὰ ἓνα πιὸ βιώσιμο μέλλον – σήμερα ὅπου συνειδητοποιοῦμε ὅτι ἡ τυραννία τοῦ παρόντος, τὴν ὁποία τόσο συστηματικὰ καὶ ἐπίμονα προωθεῖ ὁ πολιτισμὸς μας, ἀπειλεῖ καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸν ἴδιο τὸ παρὸν, ὅταν ἀντίθετα τὸ παρελθόν εἶναι γεμάτο ἀπὸ δυνατότητες, πού ἀνήκει σὲ μᾶς, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παρόντος νὰ διαφυλάξουμε καὶ νὰ ἀναπτύξουμε ἢ νὰ ἀφήσουμε νὰ καταστραφοῦν.

Γιὰ νὰ διατυπώσω πιὸ καθαρὰ τὴ σκέψη μου: Τὸ πρῶτο καὶ κύριο ζήτημα τῆς παράδοσης σήμερα δὲν εἶναι ἀσφαλῶς τὸ πῶς θὰ συντηρήσουμε ὀρισμένα πολῦτιμα ἀντικείμενα καὶ ἔργα, ὀρισμένες ἀξιοσύστατες πρακτικὲς καὶ συνήθειες, ἀλλὰ κάτι διαφορετικὸ: πῶς θὰ μείνουν ζωντανές καὶ ἀμόλυντες στοὺς καιροὺς μας ὀρισμένες βασικὲς πηγές πού ἐξασφαλίζουν ὡς τὰ χρόνια μας τὴ φυσιολογικὴ ἀνανέωση καὶ τὴν ἀπέραντη ἐσωτερικὴ ποικιλομορφία τῆς εὐαισθησίας, τῆς καλλιέργειας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας, κοντολογίς τῆς ἴδιας μας τῆς ἀνθρωπιάς· ἀκριβῶς ὅπως ὀρισμένες φυσικὲς πηγές ἐξασφαλίζουν τὴν ἀνανέωση καὶ τὴν ποικιλομορφία τῆς ζωῆς: ἀναλογία ἢ ὁποῖα ἔχει ἐπίσης κάτι νὰ μᾶς διδάξει.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ

«Μὴ μοῦ κάνεις κήρυγμα...»

Τοῦ Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ

Συνεχίζουμε με ὀρισμένα εἶδη κηρυγμάτων τὰ ὁποῖα, ὅπως ἀνέφερα καὶ στὸ προηγούμενο σημεῖωμα, μᾶλλον βλάπτουν παρά ὠφελοῦν τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ποτὲ δὲν εἶναι ἀργὰ γιὰ νὰ ἀλλάξουμε κάποιες συνήθειές μας, ἂν αὐτὸ ἀποβῆ πρὸς πνευματικὸ ὄφελος τῶν ψυχῶν ποὺ μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός. Δὲν εἶναι καθόλου τυχαία ἡ διατύπωση τῆς παραπάνω παροιμιώδους φράσεως, ὅταν θέλῃ κάποιος νὰ ἐπισημάνῃ τὸ φαινόμενο μᾶς διδασκαλίας ἀφ' ὑψηλοῦ ἢ ὁποῖα μᾶλλον ἀπωθεῖ ἀντὶ νὰ τρέφῃ πνευματικά. Τὸ κήρυγμα ἔχει μέσῳ αὐτῆς τῆς φράσεως λάβει ἀρνητικὴ χροιά καὶ εἶναι ἀποκλειστικὰ δικό μας ἔργο καὶ εὐθύνη νὰ ἀποκατασταθῆ στὴν σωστικὴ του σημασία. Χρειάζεται νὰ τὸ μετατρέψουμε ἀπὸ σύμβολο καταπίεσεως σὲ λόγο εὐπρόσδεκτο.

Ἔνα εἶδος κηρύγματος τὸ ὁποῖο «ἀνθεῖ» διαχρονικὰ εἶναι τὸ τρομοκρατικὸ κήρυγμα. Ἐκεῖνο ποὺ τρομάζει ἀντὶ νὰ ἐπουλώνη. Ἡ δυτικὴ χριστιανοσύνη ἔχει ἐμπειρία αἰῶνων σὲ αὐτὴ τὴν «τέχνη», ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κάποτε ἐπέτυχε τὴν ἐξαγωγή της καὶ σὲ μᾶς. Ἡ ἀνθρωπότητα ὀλόκληρη βασιανίζεται ἀπὸ τὶς συνέπειες αὐτοῦ τοῦ τρομοκράτη Θεοῦ, καὶ ποιὸς ξέρει γιὰ πόσο ἀκόμη.

Στὸ τρομοκρατικὸ κήρυγμα δὲν ἔχει πολλὴ σημασία τὸ περιεχόμενο, δηλαδὴ μὲ ποιές ἀκριβῶς ιδέες τρομοκρατεῖται τὸ ἐκκλησιασμός. Ἄλλοτε ἦταν τὸ φόβητρο τῆς κολάσεως, μετὰ ἡ ἀπειλὴ φυσικῶν καταστροφῶν καὶ ἀσθενειῶν, ἀργότερα ἡ ἀντικομμουνιστικὴ πλημμυρίδα ποὺ καταδυνάστευσε τὰ κηρύγματα στὸν τόπο μας γιὰ δεκαετίες, στὴ συνέχεια ἡ ἐπιθετικὴ πρὸς τὶς αἱρέσεις, πρόσφατα ὁ πανικὸς γιὰ τὸν ἀντίχριστο. Αὐτὸ ποὺ σταθερὰ παρατηρεῖται εἶναι ἡ ἀπουσία ἀγάπης καὶ ἰλαρότητας ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ κληρικοῦ, βásiμη ἔνδειξη ὅτι

ἀπουσιάζουν καὶ ἀπὸ τὴν καρδιά του. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς βασικὸ κίνητρο τῆς «πίστης» εἶναι ὁ φόβος καὶ τῆς «ἱεραποστολῆς» ἢ ἐπιθετικὴ ἐπιθετικότητα. (Εἶναι ἀπίστευτο πόση ἀκατέργαστη ἐπιθετικὴ τρέφουμε μέσα στὶς καρδιές μας πολλοὶ πιστοὶ γιὰ τοὺς αἱρετικούς).

Ἔνα συναφὲς πρόβλημα ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἐπιθετικὸ κήρυγμα. Σὲ αὐτὸ οἱ πιστοὶ βάλλονται γιὰ παραπτώματα ποὺ ἔκαμαν (:) ἢ ἐνδεχομένως θὰ κάνουν (ἢ θεωρία τοῦ «προληπτικοῦ πολέμου»)! Μερικὲς φορές βάλλονται καὶ γιὰ ἐκείνους ποὺ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὴν ἀκολουθία στὰ πρόσωπα ἐκείνων ποὺ παρευρίσκονται!

Παραλλαγή τοῦ ἐπιθετικοῦ κηρύγματος εἶναι τὸ κήρυγμα ποὺ πολιτικολογεῖ. Εἶναι πλέον φανερὸ ὅτι ἐνεργεῖ διχαστικὰ (φανερώνοντας ὅτι ὁ ἴδιος ὁ κληρικὸς εἶναι διχασμένος μέσα του καὶ ὄχι ἐνωτικὸς) καὶ ὅτι διώχνει γιὰ πάντα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἕνα μέρος τῶν πιστῶν. Τὸ πολιτικὸ κήρυγμα εἶναι ἡ εὐκόλη λύση ὁ δύσκολος ἀλλὰ πραγματικὰ ποιμαντικὸς δρόμος εἶναι νὰ καταφέρουμε νὰ ζεστάνουμε πρὸς τὸν Θεὸ τὶς καρδιές τῶν Χριστιανῶν κάθε πολιτικῆς παρατάξεως...

Κλείνοντας, ἄς μὴν παραλείψουμε τὸ κήρυγμα τὸ ἐνοχλητικότερο ὅλων, ἐπειδὴ συμβαίνει πιὸ συχνὰ ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη ποὺ ἀναφέραμε: τὸ παρατεταμένο κήρυγμα! Ἡ παράταση τοῦ λόγου πάνω ἀπὸ τὰ 10 λεπτὰ (τὶς Κυριακὲς) καὶ τὰ 15 (τὶς πανηγύρεις), ἐνῶ δὲν προσθέτει τίποτε πλέον στὴν ἀνάπτυξη τῆς σκέψεως (ὅ,τι ἀξίζει νὰ εἰπωθῆ, κάλλιστα «χωρᾶ» σὲ αὐτὴ τὴ διάρκεια) κουράζει ἀφάνταστα ἀκόμη καὶ τὸν εὐσυνείδητο καὶ ἀγωνιζόμενο πιστό, ὁ ὁποῖος χάνει πλέον τὸν εἰρμὸ καὶ τὴν ἀρχή.

(συνέχεια στὴ σελίδα 20)

Πεντηκοστιανῶν Κακοδοξίες

Ἡ Ἄρπαγή τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ χιλιετής Βασιλεία

Τοῦ Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου, Μ. Th.

Βασικό γνώρισμα πολλῶν αίρετικῶν ὁμάδων εἶναι ἡ ὕπαρξη στὴ διδασκαλία τους καὶ ψυχολογικῶν ἐκβιαστικῶν διλημμάτων, τὰ ὁποῖα μάλιστα τὰ παρουσιάζουν ὡς ἀγιογραφικὲς διδασκαλίες, μέσῳ τῶν ὁποίων ἀσκοῦν μία μορφή πνευματικῆς τρομοκρατίας στὰ δυστυχεῖς θύματά τους. Ἀπὸ τὴν κατηγορία αὐτὴ φυσικὰ δὲν μποροῦν νὰ ἐξαίρεθῶν οἱ πεντηκοστιανοί.

Τὸ κατεξοχὴν ψυχολογικὸ ἐκβιαστικὸ γεγονός καὶ ταυτοχρόνως θεμελιώδη διδασκαλία κάθε ἀποχρώσεως πεντηκοστιανῆς ὁμάδας¹ εἶναι ἡ λεγόμενη «Ἄρπαγή τῆς Ἐκκλησίας». Τί ἐννοοῦν ὁμως οἱ πεντηκοστιανοί, ὅταν ἀναφέρονται στὴν ἀρπαγή τῆς Ἐκκλησίας;

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τοὺς ἰσχυρισμούς τους: «Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, θὰ κατέβει ἀπὸ τὸν οὐρανό, θὰ ἀκουστεῖ μιὰ φωνὴ ἀρχαγγέλου καὶ θὰ σαλπίσει ὁ ἴδιος ὁ Θεός, μὲ τὴν “ἔσχατη σάλπιγγα”, θὰ ἀναστηθοῦν ὅλοι

ὅσοι ἔχουν πεθάνει “ἐν Χριστῶ” καὶ ἐμεῖς ποὺ θὰ ζοῦμε αὐτὴ τὴ στιγμή θὰ ἀρπαχθοῦμε σὲ συνάντηση τοῦ Κυρίου. Ἡ συνάντηση αὐτὴ θὰ γίνῃ στὸν ἀέρα. Ὁ Κύριος θὰ κατέβει πρὶν ἀπὸ τὴν μεγάλη καταστροφή τοῦ κόσμου, νὰ συνάξει τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς γιὰ νὰ ἀποφύγουν αὐτὴν τὴν μεγάλη συμφορά»².

Ἄν θελήσουμε νὰ ἀναλύσουμε περισσότερο τοὺς πεντηκοστιανούς ἰσχυρισμούς, τότε πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι οἱ πεντηκοστιανοὶ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς τους³ ὡς πιστοὺς χριστιανοὺς ποὺ θὰ ἀναστήσει ὁ Κύριος, ποὺ θὰ ἀρπαχθοῦν στὸν ἀέρα γιὰ νὰ τὸν συναντήσουν, γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὴ μεγάλη θλίψη

κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Ἀντιχρίστου.

Αὐτὸ γίνεται κατανοητό, γιὰτί κατὰ τὶς κακοδοξίες τους, μόνο ὅσοι ἔχουν «βαπτιστεῖ μὲ Ἅγιο Πνεῦμα» καὶ ἔχουν γλωσσολαλιὰ εἶναι ἀποδεδειγμένα πιστοί. Ὅποιος δὲν γλωσσολαλεῖ θὰ παραμείνῃ στὴ γῆ καὶ θὰ βασανιστεῖ ἀπὸ τὸν Ἀντίχριστο.

Πότε ὁμως θὰ γίνῃ ἡ ἀρπαγή; Σὲ προηγούμενο ἄρθρο μας⁴, ἔχουμε ἀναφέρει, ὅτι σχετικὰ μὲ τὸν χρόνο ποὺ θὰ γίνῃ ἡ λεγόμενη ἀρπαγή ἔχουν ὑπάρξει ἀπὸ Ἕλληνες καὶ ξένους πεντηκοστιανούς πλῆθος ψευδοπροφητειῶν. Ἐδῶ, ἐνδεικτικὰ,

θὰ παραπέμψουμε πάλι σὲ δικά τους κείμενα γιὰ νὰ φανεῖ, σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὸ παραπάνω, ἀκριβῶς τὸ ἐκβιαστικὸ ψυχολογικὸ ὑπόβαρθο τῆς διδασκαλίας τους περὶ ἀρπαγῆς τῆς Ἐκκλησίας. Διακήρυττε ἕνας πεντηκοστιανός, ἰδρυτὴς μιᾶς πεντηκοστιανῆς ὁμάδας τὸν Αὐγουστο τοῦ 1988: «Ἡ ἔσχατη σάλπιγγα ὅπου νάναί θὰ ἠχήσει. “Γίνεσθαι ἔτοιμοι”.

Ὅποιος εἶναι ἔτοιμος θὰ φύγει. Ὅποιος δὲν εἶναι ἔτοιμος θὰ μείνῃ νὰ περάσει τὴν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ ἧτις μέλλει νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης...»⁵.

Ὁ ἴδιος, δύο χρόνια ἀργότερα, τὸ Νοέμβριο τοῦ 1990, ἀνέφερε: «Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐρχεται. Ἡ ὥρα πλησίασε πραγματικὰ καὶ τὰ χρόνια εἶναι μετρημένα»⁶.

Ἐνας ἄλλος πεντηκοστιανὸς ποιμένας, εἶχε προφητεύσει ὅτι τὴ δεκαετία του 1990 θὰ συμβεῖ ἡ ἀρπαγή τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἔλευση τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ ὁ τρίτος παγκόσμιος πόλεμος⁷. Ὁ ἴδιος ἀναφέρει πάλι τὸ Φεβρουάριο τοῦ 2001 σχετικὰ μὲ τὴν ἀρπαγή. «Ἡ σοβα-

ρότητα τῶν ἡμερῶν μας φανερώνεται ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὁποῖα συμβαίνουν ἐπάνω στὸν κόσμο αὐτό, καὶ δὲν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία ὅτι διερχόμαστε ἤδη τὶς τελευταῖες ἡμέρες ἐπάνω στὸν κόσμο αὐτό».⁸

Στὴν ἴδια ἀκριβῶς γραμμῇ, ἄλλοι πεντηκοστιανοὶ σὲ ἱστοσελίδα τους στὸ διαδίκτυο, ἀναφέρουν γιὰ ἀνθρώπους ποὺ «ἀναγεννῶνται, βαπτίζονται μὲ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ προσμένουν τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό νὰ ἀρπάξει τὴν ἐκκλησία του. Γιὰ λίγο ἀκόμα ἢ πόρτα τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀνοικτή. Προλαβαίνεις νὰ μπεῖς καὶ σύ, σήμερα. Αὔριο ἴσως εἶναι πολὺ ἀργά»⁹. Καὶ συνεχίζουν ἀλλοῦ: «Ὁ Κύριος ἔρχεται. Ἐπίκειται ἡ ἀρπαγὴ τῆς ἐκκλησίας».¹⁰

Ὅσοι δὲ θὰ λάβουν μέρος στὴν ἀρπαγὴ, λέγουν, θὰ μείνουν στὴ γῆ γιὰ νὰ ὑποφέρουν κατὰ τὴν περίοδο τῆς μεγάλης θλίψης, τὴν ἑπταετία τοῦ Ἀντιχρίστου. Μὲ τὸ τέλος τῆς ἑπταετίας τοῦ Ἀντιχρίστου, θὰ ἐπιστρέψει ὁ Χριστὸς μαζὶ με τοὺς ἀρπαγέντες πεντηκοστιανούς ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, θὰ καταστρέψει τὸν Ἀντίχριστο καὶ θὰ συμβασιλεύσουν μαζὶ Του στὴ γῆ χίλια χρόνια. Ἄν ἀξιολογήσουμε ὅμως τοὺς ἰσχυρισμούς τῶν πεντηκοστιανῶν σχετικὰ μὲ τὴν ἀρπαγὴ τῆς ἐκκλησίας, θὰ παρατηρήσουμε ὅτι βρίσκονται σὲ ριζικὴ ἀντίθεση μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Ὡς συνέπεια τῆς ἀρπαγῆς, οἱ πεντηκοστιανοὶ διδάσκουν τμηματικὴ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, τῶν μὲν πιστῶν πρὸ τῆς ἀρπαγῆς, τῶν δὲ ἀπίστων στὸ τέλος τῆς χιλιετοῦς βασιλείας. Ἀντιθέτως, ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἀναφέρει γιὰ καθολικὴ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν (Ἰωάν. 5, 28. 1 Κορ. 15, 51-52. Ἀποκ. 20, 12).

Διδάσκουν δύο ἐπανόδους τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ, μία γιὰ τὴν ἀρπαγὴ καὶ μία γιὰ τὴν κα-

ταστροφή τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς χιλιετοῦς βασιλείας. Ἀντιθέτως, ἡ Ἁγ. Γραφὴ ὁμιλεῖ γιὰ μία καὶ μοναδικὴ ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ μόνο κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία Του (Ματθ. 24, 27. Μάρκ. 13, 26. Λουκ. 17. 24. Πράξ. 1, 11. 2 Θεσ. 1, 7. 1 Ἰωάν. 2, 28. Ἀποκ. 1, 7).

Τὰ χωρία ποὺ ἐπικαλοῦνται γιὰ τὴν ἀρπαγὴ ἀναφέρονται στὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖο, τὸ ὅτι ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἀναφερόμενη στὸ γεγονός τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Κυρίου χρησιμοποιοῦ πάντα ἐνικὸ («παρουσία»), καὶ δὲν κάνει χρονικὴ διάκριση παρουσιῶν, ἄλλη γιὰ τὴ δῆθεν ἀρπαγὴ καὶ ἄλλη γιὰ Δευτέρα παρουσία (1 Κορ. 15, 23. 1 Θεσ. 2, 19. 3, 13. 4, 15. 2 Θεσ. 2, 1, 2, 8-9. Ἰακ. 5, 7. 2 Πέτρ. 3, 12. 1 Ἰωάν. 2, 28).

Ἰσχυρίζονται ὅτι θὰ γίνεῖ ἡ ἀρπαγὴ τῶν πιστῶν γιὰ νὰ μὴν περάσουν τὴ μεγάλη θλίψη κατὰ τὴν ἑπταετία τοῦ Ἀντιχρίστου. Ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἀντιθέτως διδάσκει ὅτι οἱ πιστοὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀντιχρίστου θὰ εἶναι στὴ γῆ καὶ θὰ δοκιμαστοῦν σκληρὰ ἀπὸ τὸν Ἀντίχριστο (Δαν. 7, 21. Ἀποκ. 13, 7. 20, 4). Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς «διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι» (Ματθ. 24, 22-23). Μία ἀκόμα λοιπὸν ἀπόδειξη ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀρπαγὴ τῶν πιστῶν πρὸ τῆς μεγάλης θλίψης, ὅπως κακοδόξως ἰσχυρίζονται οἱ πάσης φύσεως πεντηκοστιανοί.

Ἀντίθετος ἐπίσης στὴν Ἁγ. Γραφὴ εἶναι καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς τους ὅτι θὰ ἐπιστρέψει πάλι ὁ Χριστὸς στὴ γῆ μὲ τοὺς ἀρπαγέντες πεντηκοστιανούς γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση ἐπιγείου χιλιετοῦς βασιλείας μετὰ τὴν ἑπταετία τοῦ Ἀντιχρίστου. Ἡ Ἁγ. Γραφὴ ἀναφέρει ὅτι θὰ ἐπιστρέψει ὁ Κύριος μόνο μία φορὰ κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία Του μὲ δόξα, γιὰ νὰ κρίνει ζῶντας καὶ νεκροὺς συνοδευόμενος ἀπὸ ἁγί-

ους αγγέλους και όχι από πεντηκοστιανούς (Ματθ. 25, 31. Μάρκ. 13, 26-27).

Στο ερώτημα εάν συμφωνούν όλοι οι πεντηκοστιανοί ειδικά αλλά και οι προτεστάντες γενικότερα, για το αν θα υπάρξει άρπαγή της Εκκλησίας προ της μεγάλης θλίψης, ή απάντηση είναι όχι. Υπάρχουν τρεις τάσεις¹¹. Η πρώτη τάση, υποστηρίζει ότι η άρπαγή θα γίνει προ της μεγάλης θλίψης και είναι γνωστοί ως Dispensationalists, ή δεύτερη τάση, που υποστηρίζει ότι η άρπαγή θα γίνει μετά την μεγάλη θλίψη και είναι γνωστοί ως Premillennialists, και η τρίτη τάση, που διαφοροποιείται ως προς το χρόνο έναρξης της χιλιετούς βασιλείας και είναι γνωστοί ως Postmillennialists.

Πρέπει επίσης, εν προκειμένω, να επισημάνουμε ότι πολλοί από τους πρώτους πεντηκοστιανούς του είκοστου αιώνα είχαν προφητεύσει ως μεγάλη θλίψη τον Α' παγκόσμιο πόλεμο¹².

Θα ολοκληρώσουμε την αναφορά μας στην περι άρπαγή της Εκκλησίας πλάνη των πεντηκοστιανών παραθέτοντας ενδεικτικά και τη γνώμη ενός Έλληνα προτεστάντη. Πρόκειται για τον εκδότη και διευθυντή του ελληνικού προτεστάντικου περιοδικού «*Ο Έρευνητής της Αλήθειας*» που αφιερώνει το τεύχος 24 (Σεπτ - Νοέμ. 2003) του εν λόγω περιοδικού, αποκλειστικώς στις αντιλήψεις των πεντηκοστιανών περι της άρπαγής. Χαρακτηρίζει, λοιπόν, τη διδασκαλία περι άρπαγής «*ως αντιβιβλική και επικίνδυνη*» και τη θεωρεί «*άπατηλό μήνυμα που δίνει ψεύτικη ελπίδα ασφάλειας*»¹³.

Το πιο σπουδαίο, όμως, είναι ότι στο εν λόγω προτεστάντικο περιοδικό υπάρχει και η άποψη ενός Αμερικανού πεντηκοστιανού, ο οποίος λέει ότι η θεωρία της άρπαγής της Εκκλησίας προ της θλίψης είναι «*ένα δόγμα, που η Αγ. Γραφή ποτέ δεν δίδαξε*»¹⁴.

Μένει κανείς πραγματικά κατάπληκτος τόσο από το μέγεθος της πλάνης, όσο και από τις αντιφάσεις και τις αντιθέσεις των πεντηκοστιανών και των προτεστάντων γενικά μεταξύ τους.

Νομίζουμε, όμως, ότι δεν αμφιβάλλει κανείς ότι η πεντηκοστιανή κίνηση είναι σύστημα πλάνης, που οι διδασκαλίες τους δεν έχουν καμία σχέση, παρά την έξωτερική επίκληση της Αγ. Γραφής, με τη διδασκαλία του Χριστού και της Εκκλησίας. Γι' αυτό ο Όρθόδοξος χριστιανός προσεύχεται για τα θύματα της πλάνης, αλλά έχει πάντα υπ' όψη του τον παύλειο λόγο «*Μή σᾶς ἐξαπατήσει με κανέναν τρόπο κανείς*» (2 Θεσ. 2, 3).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Μοναχής Άντωνίας, *Νεοπεντηκοστιανοί στην Ελλάδα*, Αθήνα 1999, σελ. 71.
2. Βλ. Α. Φέγγου, Έμεις περιμένουμε «*την μακαρία έλπίδα*», την άρπαγή της Εκκλησίας, στο Χριστιανισμός, άρ. φ. 77, Μάρτιος 1991, σελ. 1. Πρβλ. Χριστιανισμός, άρ. φ. 12, Δεκέμβριος 1986, σελ. 4.
3. <http://www.christianity.gr/apokalypsis/index.php?arwhere=4.html>
4. Περ. Έφημέριος, άρ. τεύχους 9, Σεπτέμβριος 2003, σελ. 22-23.
5. Α. Φέγγου, *Η έσχατη σάλπιγγα θα ήχησει. «Γίνεσθαι έτοιμοι»*, Χριστιανισμός, άρ. φ. 32, σελ. 1.
6. Χριστιανισμός, άρ. φ. 68, Νοέμβριος 1990, σελ. 1.
7. Κ. Κονδύλη, *Η Δεκαετία των μεγάλων γεγονότων*, Χριστιανισμός, άρ. φ. 73, Ιανουάριος 1991, σελ. 14.
8. Κ. Κονδύλη, *Η πόρτα κλείνει. Ο Χριστός έρχεται*, Χριστιανισμός, άρ. φ. 207, Φεβρ. 2001, σελ. 1.
9. <http://www.greekbiblos.gr/22.htm>
10. <http://www.greekbiblos.gr/16.htm>. Βλ. και «*Η όψιμη βροχή*», στο Η Φωνή του Εύαγγελίου, Φεβρ. 1999, σελ. 93-95.
11. Archer Cleason - P. Feinberg - D. Moo - R. Reiter, *The Rapture. Pre, Mid or Post Tribulational?* Grand Rapids, Zondervan, Michingan 1984. Βλ. και <http://aece.gr/pulpit/ioannou 2. html>.
12. <http://www.jewusportal.org/magazine/article9-4.html>.
13. Ο Έρευνητής της Αλήθειας, άρ. τ. 24, Σεπτ.-Νοέμ. 2003, σελ. 10.
14. Όπ.π., σελ. 17.

Ἡ ἀξία τῆς ἐξομολογήσεως

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δαμιανοῦ Ζαφείρη

Ἡ ἐξομολόγηση ἔχει μεγάλη σημασία στὴ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ, διότι:

1. Εἶναι μέσον λυτρώσεως καὶ τὸν ὀδηγεῖ στὴ σωτηρία διὰ τῆς μετανοίας του. Ὁ Θεὸς «*Μὴ θελήσει τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου, λέγει Κύριος, ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ζῆν αὐτόν*». (Ἰεζ, ιη', 23). Αὐτὴ ἡ ἐπιστροφή στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπικοινωνία μαζί Του καὶ πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ ὅλου ἀνθρώπου.

2. Εἶναι μέσον ψυχολογικῆς θεραπείας τῶν ψυχικῶν τραυμάτων καὶ βοηθᾷ στὴν ψυχικὴ ἰσορροπία τοῦ ἀτόμου. Θλίψεις, καθημερινές ἀγωνίες, προβλήματα προσωπικά, κοινωνικά, οἰκογενειακά, ὠθοῦν τὰ ἄτομα σὲ πλῆθος ἐσωτερικῶν ψυχικῶν συγκρούσεων. Σ' ὅλα αὐτὰ ὁ ἱκανὸς ἐξομολόγος πρέπει νὰ βοηθήσει τὸ ἄτομο νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὰ προσωπικά ἀδιέξοδα. Στόχος του εἶναι ἡ ψυχικὴ ὑγεία καὶ ἡ ὀλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου.

3. Εἶναι μέσον ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς προόδου τοῦ πιστοῦ, διότι τὸν βοηθᾷ νὰ ἐπιλέγει τρόπους ζωῆς κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γίνεται ὁ ἐξομολόγος σύμβουλος στὴ ζωὴ του, στὶς διάφορες ἐπιλογές τῆς ζωῆς του. Τοῦ ἐξασφαλίζει τὴν ἐσωτερικὴ εἰρήνη τῆς ψυχῆς του. Τοῦ διδάσκει νὰ διακρίνει τὸ δίκαιο ἀπὸ τὸ ἄδικο. Τοῦ παρέχει ψυχικὴ ἀσφάλεια κοντὰ στὸ Θεό. Τὸν ἐνθαρρύνει στὴν προσωπικὴ ζωὴ του ἀπὸ τὰ διάφορα προβλήματα ποὺ τοῦ παρουσιάζονται καθημερινῶς. Τὸν προλαβαίνει νὰ μὴν κάνει οὐσιαστικὰ λάθη στὶς διάφορες κινήσεις τῆς ζωῆς του. Τὸν κατευθύνει στὴν ὀρθὴ πνευματικὴ ζωὴ μετὰ τὴν ἀποφυγὴ τῶν παθῶν καὶ τὴν ἐσωτερικὴ καρποφορία τῶν θείων ἀρετῶν.

4. Εἶναι μέσον ἀγιαστικὸ καὶ ἀναγεννητικὸ, διότι τοῦ προσφέρεται, μετὰ ἀπὸ μιὰ εἰλικρινὴ ἐξομολόγηση, ἡ θεία χάρις, ἡ ὁποία τὸν ἀναγεννᾷ πνευματικῶς μετὰ τὴν ἐξάλειψη τῶν δηλωθέντων ἀμαρτημάτων του.

Τὸν κάνει νὰ ἀπολαμβάνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τὸν ἐνισχύει δὲ στὸν συνεχῆ πνευματικὸ ἀγῶνα του.

5. Εἶναι μέσον ἀποκτήσεως γαλήνης τῆς συνειδήσεως, διότι ἡ συναίσθηση τῆς ἐνοχῆς ὀδηγεῖ τὸ ἄτομο στὴ μετάνοια, στὴν εἰλικρινὴ ἐξομολόγηση καὶ στὴ συγχώρηση διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ μυστηρίου. Ἡ ἀπόφαση τῆς διορθώσεως εἶναι καθοριστικὸς παράγοντας τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὶς ἐνοχές. Ἡ ἐξομολόγηση παίρνει χαρακτῆρα μυσταγωγικὸ καὶ ἱερό, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀναζητᾷ τὴ θεία εὐσπλαχνία καὶ τὴν ἀνθρώπινη συμβουλὴ γιὰ τὴν διόρθωση τῆς ζωῆς του.

6. Εἶναι μέσον αὐτογνωσίας τοῦ ἀτόμου. Τὸ ἱερὸ Μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως μᾶς βοηθᾷ νὰ ἐπιστρέψουμε στὸν ἑαυτό μας μετὰ σκοπὸ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμό μας καὶ τὴν ἐσωτερικὴ δυσαρμονία ποὺ προξενοῦν οἱ ἐνοχές καὶ τὰ πάθη. Αὐτὴ ἡ εἰλικρινὴς στροφὴ πρὸς τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὰ πάθη, τὸ δρόμο τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν, μᾶς βοηθᾷ νὰ ἐπανεύρουμε τὴν πνευματικὴ καθαρότητά μας μετὰ τὴν ἄφεση τῶν ἀμαρτιῶν.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης γράφει γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἐξομολογήσεως: «*Ἡ Γραφὴ συνηθίζει νὰ δίνει στὴν ἐξομολόγηση διπλὴ σημασία, ἡ ὁποία ἄλλοτε εἶναι ἡ ἐξαγόρευση τῶν ἀμαρτιῶν καὶ ἄλλοτε πάλι ἡ εὐχαριστία. Ἐδῶ, καὶ μετὰ τὶς δύο ἐννοίες ὀδηγοῦμαστε στὴν ἐνάρετη ζωὴ. Διότι ἡ ἐξαγόρευση μὲν πραγματοποιεῖ χωρισμὸ καὶ ἀλλοτρίωση ἀπὸ τὰ κακά, ἡ προθυμία δὲ γιὰ εὐχαριστία αὐξάνει τὴ χάρη ἀπὸ τὸν εὐεργέτη γιὰ ὅποιους δέχονται μετὰ ἐγνωμοσύνη τὶς εὐεργεσίες. Ὁ ψαλμὸς μετανοίας λοιπὸν σημαίνει αὐτό: ἂν σὲ κρυφοκαίει ἡ μνήμη κάποιου ἀμαρτίας, σὲ συμβουλεύει στὸν καθαρμὸ μετὰ τὴ μετάνοια. Ἄν ὅμως ἡ ζωὴ σου προχωρεῖ ἐπιτυχῶς πρὸς τὸ καλύτερο, σοῦ κάνει βεβαιότερη τὴ βελτιωμένη προαίρεση, μετὰ τὴν εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεό*».

«Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες ὡς σύμβολο ἐνότητας καὶ συνεργασίας»

Τοῦ Πρωτ. Λάμπρου Ἀνδρεάκη, θεολόγου, Μ. Th., ἐκπαιδευτικοῦ

Η γιορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, θεσπίσθηκε τὸν 11ο αἰώνα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ περίοδος τῶν Κομνηνῶν χαρακτηρίζεται ὡς ἐποχὴ ἀναγέννησης τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ὡς ἐποχὴ ἀνοίγματος πρὸς τὶς πνευματικὲς παραδόσεις τοῦ παρελθόντος. Τὸ τελευταῖο ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι τὸ σύνολο πλέον τοῦ λαοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας εἶχε κοινὸ πνευματικὸ ἄξονα ἀναφορᾶς: Ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸ Θεό, τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο εἶχε διατυπωθεῖ καὶ διευκρινισθεῖ μὲ τρόπο τελειωτικὸ, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ διαμάχες καὶ δογματικούς ἀγῶνες. Ὁ λαὸς τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ λαὸς τοῦ Θεοῦ συγχρόνως εἶχε πλέον κριτήρια, ὥστε ἀκινδύνως νὰ διαλέγεται μὲ τοὺς πολιτισμοὺς τῆς ἐποχῆς του ἢ μὲ περασμένους πολιτισμοὺς, ἐμβαπτίζοντας τὴ σοφία τους στὸ δικό του πολιτισμὸ καὶ δικαιώνοντας τὴν ὑπαρξή τους, ὅπως κυρίως ἔγινε μὲ τὴν παράδοση τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖο κατεξοχὴν ἐμβαπτίστηκε στὴν ἐκκλησιαστικὴ πίστη καὶ δικαίωθηκε.

Τὸ σημαντικὸ ἐρώτημα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως καὶ κάθε ἐποχῆς, ἦταν γιὰ τὴν ὁδὸ, τὸν δρόμο πού θὰ ἐπιτρέψει τὴν πνευματικὴ ἐνηλικίωση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Παρουσιάστηκε καὶ τότε, ὅπως παρουσιάζεται καὶ στὴ δική μας ἐποχὴ, τὸ φαινόμενο τῶν μονομερειῶν, τῶν ζηλωτικῶν μονομερειῶν, πού συχνὰ παρασύρουν σὲ αὐτονομήσεις ἐπιμέρους ὁδῶν ἢ ἀκόμη χειρότερο σὲ ἀποκλίσεις.

Ἄς δοῦμε ὅμως τὰ γεγονότα γύρω ἀπὸ τὴ θέσπιση τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Σύμφωνα μὲ τὸ κείμενο πού βρίσκεται καταγραμμένο στὸ οἰκεῖο μέρος τοῦ μηνιαίου τοῦ Ἰανουαρίου, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ξέσπασε

ἔριδα στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ὁ λαὸς χωρίστηκε σὲ τρεῖς ὁμάδες, πού καθεμιὰ πρόβαλλε ὡς τὸν σημαντικότερο διδάσκαλο τῆς οἰκουμένης ἢ τὸν Βασίλειο ἢ τὸν Γρηγόριο ἢ τὸν Χρυσόστομο. Σὲ σημεῖο μάλιστα πού ἐκ τῆς προτιμήσεως νὰ ὀνομάζονται ἀνάλογα καὶ οἱ ὁμάδες: Βασιλείτες, Γρηγορίτες, Ἰωαννίτες.

Πρωταγωνιστὴς τῆς συμφιλώσεως τῶν τριῶν ὁμάδων παρουσιάστηκε ὁ ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων Ἰωάννης Μαυρόπους, ἄνδρας ἀξιοσέβαστος ἀπὸ ὅλους λόγῳ τοῦ ἠθους καὶ τῆς εὐρύτατης παιδείας του. Ὁ Ἰωάννης Μαυρόπους ἀνακοίνωσε στὸ λαὸ ὅτι σὲ ὄραματικὴ κατάσταση συνάντησε τοὺς τρεῖς μεγάλους ἱεράρχες, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ κοινοῦ τοῦ εἶπαν ὅτι κανένας δὲν εἶναι σημαντικότερος ἀπὸ τὸν ἄλλο καὶ ὅτι οἱ τρεῖς μαζί ἀποτελοῦν μιὰ ἐνότητα πού φαίνεται καὶ στὴ ζωὴ τους καὶ στὴ διδασκαλία τους. Ὁ ἴδιος μάλιστα εἰσηγήθηκε τὴ θέσπιση τῆς ἐορτῆς στὶς 30 Ἰανουαρίου, μιὰ καὶ κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸ προηγούμενα οἱ ἐορτὲς ἐκάστον: 1 Ἰανουαρίου τοῦ Μ. Βασιλείου, 25 Ἰανουαρίου τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ 27 Ἰανουαρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ὁ ἴδιος ἐπίσης συνέθεσε καὶ τὸν ἀσματικὸ κανόνα τῆς ἐορτῆς.

Γιὰ νὰ καταλάβουμε τὸν κίνδυνο ἀπὸ τὸν ὁποῖο θέλησε νὰ μᾶς προφυλάξει ἡ Ἐκκλησία θεσπίζοντας τὴν κοινὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐορτὴ θὰ πρέπει νὰ δοῦμε τί κυρίως ἐκπροσωποῦσε ὁ καθένας χωριστὰ καὶ γιατί ἡ ἐπιλογή μόνο τοῦ ἑνὸς θὰ μπορούσε νὰ ὀδηγήσει σὲ στρεβλὴ ἀντίληψη τῆς ὁδοῦ.

- Ὁ Μέγας Βασίλειος ἀναδεικνύει τὸ μοναστικὸ καὶ ἀσκητικὸ στοιχεῖο τῆς ὁδοῦ. Εἶναι αὐτὸς πού ὀργάνωσε τὸν μοναχισμό σὲ κοινοβιακὴ μορφή, ἔθεσε τοὺς ὅρους τῆς ἄσκησις καὶ ἀνέδειξε τὸν πρωτεύοντα ρόλο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέ-

σα στην κτίση και την ιστορία. Είναι ο εκπρόσωπος της άσκησης.

- Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος εκπροσωπεί τη θεωρητική οδό, την οδό της κατανόησης δια του νοός φωτιζόμενου από την καρδιά, έστω και αν φθάνει συχνά στο συμπέρασμα ότι δεν είναι πάντοτε έφικτή ή κατανόηση. Είναι ο εκπρόσωπος της θεωρίας.

- Ο Άγιος Ίωάννης ο Χρυσόστομος έμεινε στην ιστορία γνωστός ως ο κήρυκας της μετανοίας που έπιτελείται με τη συντριβή και την αγαθοεργό πράξη. Διακηρύσσει περισσότερο έναν κοινωνικό ρόλο του εκκλησιαστικού σώματος. Είναι ο εκπρόσωπος του κοινωνικού έργου.

Η αυτόνομη μιὰ από τις παραπάνω τρεις παραμέτρους και ή μονομερής ανάδειξή της σε οδό οδηγεί σε διάσπαση και σύγχυση, ενώ ή σύνθεση των τριών αυτών αξόνων ανα-

φορὰς οδηγεί σε ένότητα και συμφιλίωση του ανθρώπου με τον έαυτό του, με τον κόσμο, με τον Θεό. Μια συμφιλίωση που γεννά την έσωτερική ειρήνη, την ένότητα, την αγαπητική συνύπαρξη και συνεργασία.

Ως παιδαγωγικό σύμβολο αυτή ή σύνθεση προφυλάσσει τον άνθρωπο από μονομέρειες, από κλειστές αντιλήψεις ή φανατισμούς και του έπιτρέπει να ανοίγεται σε μια έλευθερία που αναπαύεται στη σχέση του με τον έαυτό του, με τον κόσμο και με τον Θεό.

Όσον αφορά τώρα την ιδιαίτερη συμβολή τους στο έργο της παιδείας του ανθρώπου, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι χαριτώθηκαν με ικανότητες που τους επέτρεψαν να διερευνήσουν σε βάθος τα μυστήρια του Θεού και του ανθρώπου, ώστε να μπορούμε όσοι ακολουθούμε τη διδασκαλία τους να βρίσκουμε τους δρόμους που οδηγούν σε αυτό που στην αρχή ονομάσαμε

πνευματική ένηλικίωση. Συνεχώς μὰς υπενθυμίζουν με το έργο που μὰς άφησαν ότι κάθε σπουδή, κάθε ένδιάθετη κατάσταση, κάθε πράξη πρέπει να πηγάζει από τρεις αρχές και σε αυτές να αναφέρεται: Τριαδικότητα, θεανδρικότητα, πνευματικότητα.

- Με την αρχή της Τριαδικότητας μὰς υπενθυμίζουν ότι ως εικόνα του Θεού ο άνθρωπος μπορεί να πραγματώσει το είναι του μόνο δια της σχέσεως που στην ευαγγελική γλώσσα ονομάζεται αγάπη (και όχι

με την άτομικότητα, τον ανταγωνισμό ή την έπιλεκτική και ιδιοτελή συναλλαγή). Οί άγωνες τους έναντίον αίρετικών για να διαφυλάξουν την πίστη στον Τριαδικό Θεό ήσαν άγωνες που πρωτίστως απέβλεπαν στο να διασώσουν την αλήθεια του ανθρώπου, να δείξουν στον άνθρωπο τον αληθή τρόπο της ύπαρξέως του.

- Με την αρχή της Θεανδρικότητας, τη διδασκαλία δηλαδή ότι ο Χριστός είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, ανοίγουν την ιστορία σε μια προοπτική διαρ-

κοῦς σχέσης τοῦ κτιστοῦ μέ τὸ ἄκτιστο καὶ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ζοῦμε μέ συγκεκριμένη ἀναφορὰ τῆ δυνατότητα μιᾶς ἐγγρίστωσης τοῦ καθενός. Ἐν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πραγματικὰ φέρει τὴν ἴδια ἀνθρώπινη φύση πού φέρει ὁ καθένας μας, τότε ὁ καθένας μας μπορεῖ νὰ γίνεῖ υἱὸς τοῦ ἴδιου πατέρα.

- Μέ τὴν ἀρχὴ τῆς Πνευματικότητας μᾶς διαφυλάσσουν ἀπὸ τὴ σύγχυση μιᾶς ἀπροσδιόριστης ἀντίληψης γιὰ τὴν ἱστορία καὶ τὴ ζωὴ καὶ μᾶς εἰσάγουν σὲ μιὰ συγκεκριμένη ἀναφορὰ καὶ πορεία πού πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ἔνωσή μας ὡς μελῶν μέ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐπαφίεται στὶς ἰδιομορφίες τοῦ χαρακτήρα ἐκάστου ἀνθρώπου ἢ στὶς φυσικὲς του ἱκανότητες, ἀλλὰ καθίσταται ἐφικτὴ μέ τὴν ἐνσωμάτωση καθενὸς σὲ μιὰ κοινότητα πού συνέχεται ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖο μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ τοὺς ποικίλους περιορισμοὺς τῆς κτιστῆς μας φύσεως. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα μᾶς ὁδηγεῖ στὸν Υἱό, ὁ ὁποῖος μᾶς καθιστᾶ υἱοὺς τοῦ Πατρὸς Του.

Δὲν εἶναι, βεβαίως, δυνατὸν νὰ παρουσιασθοῦν ὅλες αὐτὲς τὶς συνιστώσες κατὰ τὸν πρέποντα διεξοδικὸ τρόπο. Μπορῶ νὰ κάνω μόνον κάποιες νύξεις, νὰ δώσω κάποια ἐρεθίσματα. Θὰ μποροῦσε νὰ συνοψίσει κανεὶς μέ μιὰ φράση: «Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὃν παιδευόμενον, ζῶν ἐντὸς χώρου κεκοσμημένης φύσεως, ἐντὸς χρόνου ἱστορικῶ καὶ μέ τρόπο κοινωνικό». Αὐτὴ ἡ φράση ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἔννοιες, οἱ ὁποῖες ὄχι μόνον γεννήθηκαν σὲ αὐτὰ τὰ χῶματα, ἀλλὰ καὶ πολὺ δύσκολα μεταφυτεύονται σὲ ἄλλα.

Ἐὰν ἔχει δίκιο ἡ συγκριτικὴ γλωσσολογία, τότε ἡ λέξη ἄνθρωπος ἔχει κοινὴ ρίζα μέ τὸ ἄνθος μέ τὴν πρὸς τὰ ἄνω κατεύθυνση τοῦ βλέμματος καὶ τῆς συνειδήσεώς του. Ἀντιθέτως, ἡ λατινικὴ λέξη «homo» ἔχει κοινὴ ρίζα μέ τὶς δικές μας χθόνιους καὶ χθαμαλός, τὰ ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τοῦ χῶματος. Γιὰ μᾶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνας προορισμός, ἐνῶ γιὰ τοὺς Δυτικούς εἶναι μιὰ προέλευση. Κατα-

λαβαίνουμε ἀμέσως τὴ διαφορὰ: διαφορὰ πού δὲν εἶναι θέμα ἐτυμολογίας, ἀλλὰ ψυχισμού.

Λέγοντας ὃν παιδευόμενον, ἐξάλλου, ἀναφερόμαστε σὲ δύο ἀκόμη καίρια στοιχεία: τὸ ὃν μᾶς παραπέμπει στὸ φιλοσοφεῖν, ἐνῶ τὸ παιδευόμενος ὀρίζει ἀποφασιστικὰ τὴν ἰδιοπροσωπία μας. Ἡ ἀγωγή εἶναι –ὅπως δηλώνει ἡ λέξη– προχώρημα, βάδισμα. Παιδεῖα σημαίνει ἀνύψωση ἀπὸ τὴ διάσπαση καὶ τὸν πολυμερισμὸ τῶν φαινομένων στὴν ἐνότητα τοῦ ὄντος, στὴν κατανόηση τῆς ἐνοείδίας τοῦ ἐπιστητοῦ. Οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ ἢ παράδοσή μας δὲν λησμόνησε ὅτι ἡ παιδεῖα εἶναι μέθεξη στὸ ἐπέκεινα, εἶναι ἀνοιξὴ τῆς ψυχῆς στὸ πάντοτε ἀποκαλυπτικὸ φανέρωμα τῆς ἀλήθειας. Μόνον στὸν αἰῶνα μας ἡ παιδεῖα παύει νὰ εἶναι μὀρφωση ψυχῆς καὶ αὐτὸ ἔπειτα ἀπὸ ἀλλεπάλληλα κύματα ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων.

Γιὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες, ὁ ἄνθρωπος καλεῖται διὰ τῆς παιδεῖας ὄχι νὰ τιθασσεύσει, νὰ ὑποτάξει τὸ σύμπαν (ὅπως θέλει ὁ ἄνθρωπος τῆς Δύσης), ὄχι νὰ ἀφεθῆ στὰ ἰσχύοντα (ὅπως ἐλπίζει ἡ Ἀνατολή), ἀλλὰ νὰ κοσμῶσῃ τὸ σύμπαν, γιὰτὶ ἡ κόσμωση μεταβάλλει τὰ ὄντα ἀπὸ τυχαιότητες, ἀτέλειες ἢ ἀντιδικίες σὲ ἀγαθὲς δυνάμεις, σὲ ἄρμονία. Μέ αὐτοὺς τοὺς ἄξονες καὶ αὐτὲς τὶς ἀρχὲς δίνουν νόημα στὴν παιδεῖα τοῦ ἀνθρώπου οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, τὴν ὁποία μάλιστα ἀντιλαμβάνονται ὡς παιδεῖα διὰ βίου.

Εἴμαστε σὲ θέση νὰ τὴν ἀναζητήσουμε, νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴ ζωὴ μας ὄχι σὰν ἕνα κύκλο πού ἀρχίζει καὶ τελειώνει μέ τὸν ἑαυτό μας ἀλλὰ ὡς διάβαση καὶ διόδευση; Ἐχομε τὸ σθένος νὰ ἐγκύψουμε καὶ νὰ συναντήσουμε μέσα στὸ ὃν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ δέοντος;

Σὲ αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα, μπορεῖ ἴσως νὰ ἀπαντήσει κανεὶς μόνος του. Ἄλλὰ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες μᾶς κατευθύνουν πρὸς μιὰν ἀπάντηση πού δὲν προέρχεται, πού δὲν πρέπει οὔτε μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴ μόνωση, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ μεθεκτικὴ σχέση μας.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης γιὰ τὸν Μέγα Βασίλειο

Τοῦ Νικολάου Δρατσέλλα, Μ. Θ.

Τὴν 1η Ἰανουαρίου εορτάζεται ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου πατρὸς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ὁ ἐπίσης Καππαδόκης πατὴρ καὶ φίλος του Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀφιέρωσε σ' αὐτὸν Ἐπικήδειο λόγο. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλείου Γρηγόριος Νύσσης, ὁ τρίτος κατὰ χρονολογικὴ σειρὰ ἐκ τῶν μεγάλων Καππαδοκῶν Πατέρων, τοῦ ἀφιέρωσε ἐγκώμιο. Μὲ βάση τὸ τελευταῖο θὰ ἐπιχειρήσουμε μία προσέγγιση τῆς προσωπικότητος τοῦ Βασιλείου.

Σύμφωνα μὲ τὸν ἅγιο Γρηγόριο ὁ Μέγας Βασίλειος (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 352, 19-21) ὑπῆρξε σκευὸς ἐκλογῆς, ὅπως παλαιότερα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εὐαρέστησε στὸν Θεὸ ἐκ γενετῆς, ἔζησε βίω ἀσκητικό, εἶχε αὐστηρὸ χαρακτήρα ἀπὸ τὴν νεότητά του καὶ δίδασκε στοὺς ἀνθρώπους μὲ ὅλη τὴν σοφία του καὶ τὴν θεία καὶ τὴν κατὰ κόσμον (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 352, 24-30).

Ἐπειδὴ ὅλη ἡ δύναμη τῶν εἰδώλων καταστράφηκε μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ διάβολος θέλησε νὰ ἐξαπατήσει καὶ πάλι τοὺς ἀνθρώπους παρακινώντας τους νὰ πιστεύουν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι κτίσμα. Καί, ἂν ἡ δημιουργία προέρχεται «ἐξ οὐκ ὄντων» καὶ διαφέρει ἀπὸ τὴν θεία οὐσία, τότε ἡ ἀπόδοση τῆς κτιστότητας στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ συνεπάγεται τὴν λατρεία τῆς κτίσης. Καί, ἐπειδὴ ἐμφανίστηκαν αἰρετικοί, οἱ ὁποῖοι δίδασκαν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι κτίσμα, ὅπως ὁ Ἄρειος, ὁ Ἀέτιος, ὁ Εὐνόμιος καὶ ὁ Εὐδόξιος, ὁ

Θεὸς ἀνέδειξε τὸν Μέγα Βασίλειο ὡς ὑπέρμαχο τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως στοὺς χρόνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶχε στείλει τὸν προφήτη Ἡλία στὸν εἰδωλολάτρη βασιλιὰ Ἀχαάβ.

Ἡ ἀγιότητα τοῦ Βασιλείου μπορεῖ νὰ συνεκτιμηθεῖ μὲ τὴν καθαρότητα ἄλλων, οἱ ὁποῖοι εὐαρέστησαν στὸν Θεό. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀγάπησε τὸν Θεὸ σὲ ἄπειρο βαθμὸ, ὥστε νὰ γράψει ὅτι «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ» (Ρωμ. 8, 35), διότι ὁ ἴδιος ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ἐπιτάσσει τὸ ἀκρότατο ὄριο τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Κύριο. Ἀνάλογα ὁ Μέγας Βασίλειος καταφρόνησε πλοῦτο ἢ ἐνδοξη καταγωγή ἢ κενοδοξία, ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν Θεό. Συνεπῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὁ Βασίλειος ἀγαποῦσαν τὸν Θεὸ μὲ ὅλη τους τὴν καρδιά, ὥστε θὰ μπορούσε κάποιος νὰ ισχυρισθεῖ ὅτι εἶχαν τὸ ἴδιο μέτρο ἀγάπης (ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 357, 31-33).

Κατὰ τὸν ἅγιο πατέρα ὁ Βασίλειος θὰ μπορούσε νὰ παραβληθεῖ μὲ τὸν Πρόδρομο, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, ἀφοῦ κατὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ κανένας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει γεννηθεῖ ἀπὸ γυναίκα, δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μὲ τὸν Πρόδρομο (πρβλ. Λουκ. 7, 28). Ὁ Βαπτιστῆς δὲν ντυνόταν μὲ πολυτελῆ ἐνδύματα (πρβλ. Λουλ. 7, 25) οὔτε ἦταν κάλαμος, ὁ ὁποῖος σαλευόταν ἀπὸ τοὺς ἀνέμους (πρβλ. Ματθ. 11, 7). Ἀνάλογη ὑπῆρξε ἡ στάση τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Καί, ὅπως ὁ Πρόδρομος ἤλεγξε τὸν Ἡρώδη γιὰ τὴν πα-

ράνομη συμβίωσή του με την Ήρωδιάδα, έτσι και ο Μέγας Βασίλειος κατηγόρησε τον αυτοκράτορα Ουάλη για τον Άρειανισμό του (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 359, 30-31).

Άλλά και με τον προφήτη Ήλία μοιάζει ως προς τον χαρακτήρα ο Βασίλειος. Και τους δύο διακατείχε ζήλος πίστεως, δυσάρεσκεια για όσους άθετοῦσαν τὸν ἀληθινὸ Θεό, άσκητική ζωή και άνεπιτήδευτη σεμνότητα (ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 360, 33-37). Αὐτὰ και ἄλλα πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μιμήθηκε ὁ ἅγιος πατήρ.

Με τὴν ἀγιότητα τοῦ Μωυσῆ ἐπίσης θά μπορούσε νὰ παραβληθεῖ ἡ πολιτεία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Καί, ὅπως ἐκεῖνος ἐγκατέλειψε τὴν Αἴγυπτο μετὰ τὴν πάταξη τοῦ Αἰγυπτίου, ὁ ὁποῖος εἶχε χτυπήσει ἕνα Ἐβραῖο (πρβλ. Ἔξ. 2, 11-12), για νὰ ἔλθει σὲ περισυλλογή, ἔτσι και ὁ ἅγιος πατήρ ἄφησε τοὺς θορύβους τῆς πόλης, για νὰ ἀκολουθήσει ἀσκητική ὁδό. Ὁ Μωυσῆς εἶδε τὸν Θεὸ στὴν φλεγόμενη και μὴ καιομένη βᾶτο (πρβλ. Ἔξ. 3, 2), ἄλλά και ὁ Μέγας Βασίλειος δέχθηκε ἔλλαμψη τὴν νύχτα, ἐνῶ προσευχόταν (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 363, 15-16). Καί ὅταν και οἱ δύο ἐκοιμήθησαν, δὲν ἄφησαν κάποιον ἔνδοξο μνημεῖο για τὴν καταγωγή τους. Διότι οὔτε ὁ τάφος τοῦ Μωυσῆ ὑπάρχει κάπου οὔτε ὁ τάφος τοῦ ἀγίου πατρὸς κοσμήθηκε ἐξ αἰτίας κάποιας ὑλικῆς περιουσίας (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 364, 36-38). Καί κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπαλήθευσε και στοὺς δύο ὁ λόγος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, κατὰ τὸν ὁποῖο «καὶ ἐτελεῦτησε

Μωυσῆς... καὶ ἔθαιψαν αὐτὸν ἐν Γαῖ ἐγγὺς οἴκου Φογῶρ καὶ οὐκ οἶδεν οὐδεὶς τὴν ταφήν αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης» (Δευτ. 34, 6).

Ἄν κάποιος διερωτηθεῖ ποῖο ἦταν τὸ ἔξοχο στοιχεῖο τοῦ Μεγάλου Βασιλείου και ποιά ἡ πατρίδα του, θά μπορούσε νὰ λάβει ὡς ἀπάντηση ὅτι ἡ μεγαλωσύνη του ἦταν ἡ ἑξομοίωση με τὸν Θεὸ και πατρίδα του ἡ ἀρετή. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προοδεύει στὴν ἀρετή, ἔχει ὡς πατρίδα του ἐκεῖνο, στὸ ὁποῖο ζεῖ (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 366, 14-16). Ἡ σωφροσύνη ἦταν ἡ κατοικία τοῦ ἀγίου πατρὸς, ἡ σοφία τὸ ἀπόκτημά του, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀλήθεια και ἡ καθαρότητα ἦσαν τὰ λαμπρὰ και περίβλεπτα κάλλη τῶν οἰκοδομημάτων του (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 366, 16-18).

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἐάν θέλουμε νὰ μιμηθοῦμε και ἐμεῖς τὴν σωφροσύνη τοῦ ἀγίου πατρὸς, πρέπει νὰ τὸν ἐπαινέσουμε ἰσάξια με τὴν ἀρετή του (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 367, 8-9). Ὁ ἔπαινος τῆς ἀκτημοσύνης πρέπει νὰ καταστήσει και ἐμᾶς ἀκτῆμονες (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 367, 11-12). Δὲν ἀρκεῖ νὰ λέμε ἀπλῶς ὅτι ὁ ἅγιος πατήρ εἶχε ἀναθέσει ὅλη τὴν ζωή του στὸν Θεό, ἄλλά πρέπει και ἐμεῖς νὰ ἐμπιστευθοῦμε τοὺς ἑαυτοὺς μας σ' Αὐτὸν (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 367, 15-16). Ἐφ' ὅσον καυχόμαστε ὅτι ἔχομε τὸν Μέγα Βασίλειο ὡς διδάσκαλο στὴν ζωή μας, πρέπει νὰ δείξουμε τὴν μαθητεία μας στὴν πράξη, με τὸ νὰ γίνουμε ὅ,τι κατέστησε αὐτὸν ὀνομαστὸ και μέγα στὸν Θεὸ και τοὺς ἀνθρώπους (πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 69, σελ. 367, 30-32).

(συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 11)

Ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τοὺς γονεῖς ποὺ κρατοῦν βρέφη και νήπια στὴν ἀγκαλιά τους, ἡλικιωμένους ἢ ἀσθενεῖς ποὺ δὲν ἔχουν κάθισμα, ἐφήβους στοὺς ὁποῖους ὁ συνωστισμὸς προκαλεῖ ὑπόταση και ζάλη, εὐκαιριακοὺς ἐκκλησιαζομένους με χαλαρὴ σύνδεση με τὴν Ἐκκλησία και οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ «κερδηθοῦν» και ὄχι νὰ ἀποθαρρυνθοῦν κ.ἄ. περιπτώσεις, θά γίνουμε ὅλοι πιὸ φιλόανθρωποι. Θά προσθέσω μόνο τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τῶν παραπάνω: ὅταν γίνεται Λειτουργία πρὶν ἀπὸ ἱερατική σύναξη

(ὁπότε βρισκόμαστε ἐκτὸς Ἱεροῦ Βήματος οἱ κληρικοὶ) ὅλοι μας σπεύδουμε νὰ καταλάβουμε κάθισμα!

Τὸ κήρυγμα εἶναι τροφή τῆς ψυχῆς. Γι' αὐτὸ ὑπακούει στοὺς νόμους κάθε τροφῆς: α) πρέπει νὰ εἶναι ὑγιῆς και θρεπτική (δηλαδή νὰ λέγη τὰ ὀρθὰ και ὄχι κακόδοξα) και β) νὰ χορηγεῖται ὑπὸ κατάλληλες συνθήκες, ὥστε νὰ λαμβάνεται εὐχάριστα. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς μπορεῖ νὰ δεχθῆ και νὰ φάγη τὸ ἀγαπημένο του φαγητὸ πεταμένο π.χ. μέσα σὲ μιὰ ἐφημερίδα;

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ Κωνσταντίνου Χολέβα

Ὁ Ἰωάν. Καποδίστριας καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἱερεῖς

Ἀπὸ τὸ μεστὸ περιεχομένου φυλλάδιο πνευματικῆς οἰκοδομῆς μὲ τὸν τίτλο ΕΓΡΗΓΟΡΣΗ, τὸ ὁποῖο κυκλοφορεῖται μετὰξὺ τῶν μαθητῶν τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Εὐελπίδων μὲ ἐπιμέλεια τοῦ Ἀρχιμ. Μελετίου Κουράκλη, πληροφοροῦμαστε τὸ ιδιαίτερο ἐνδιαφέρον τοῦ πρώτου Κυβερνήτη τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια, γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη ἀγωγή τοῦ στρατεύματος. Ὁ Καποδίστριας διεκρίνετο γιὰ τὴν βαθειὰ Ὁρθόδοξη Πίστη του καὶ μπορεῖ κάλλιστα νὰ θεωρηθεῖ ὁ ἰδρυτὴς τῆς Θεραπευτικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ σώματος τῶν στρατιωτικῶν ἱερέων. Συγκεκριμένα ὁ Κυβερνήτης εἶχε τὴν πρόνοια νὰ διορίσει ἱερέα γιὰ τὸ «Σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων» ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς. Εἶναι χαρακτηριστικὴ δὲ ἡ μέριμνά του γιὰ τὴν χριστιανικὴ ἀγωγή τῶν ὑποψηφίων ἀξιωματικῶν, ὅπως αὐτὴ καταγράφεται ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ πὺ ἀπέστειλε στὸν πρῶτο ἱερέα τοῦ Στρατοῦ, τὸν Ἀρχιμ. Ἰωακείμ Φουνδανάκη. Παραθέτουμε ἓνα ἀπόσπασμα:

«...Ναυπλίω, 28 Φεβρουαρίου 1829.

Διὰ τοῦ συναπτομένου διατάγματος ἡ κυβέρνησις σὰς ἐμπιστεύει τὴν ἱερατείαν τοῦ τακτικοῦ σώματος. Ὁ συνταγματάρχης κ. Ἐϊδέκος, Διευθυντὴς αὐτοῦ, θέλει σὰς σχετίση πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ σώματος, μετὰ τῶν ὁποίων θέλετε συμφωνήση, κατὰ τὰς δοθησομένας παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ προσταγὰς, εἰς ποίας ἡμέρας τὸ τακτικὸν σῶμα, ἀξιωματικοὶ τε δηλαδὴ καὶ ὑπαξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται, οἱ νῦν ἐν Ναυπλίῳ ἐφεδρεύοντες, θέλουσιν ἐκπληρώση κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν Τεσσαρακοστὴν τὰ χρέη τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, τὰ τῆς ἐξομολογήσεως,

λέγω, καὶ μεταλήψεως, ἐν οἷς καὶ θέλετε τοῖς δώσῃ πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ὑμῶν βοήθειαν καὶ παράστασιν. Νὰ πληροφορηθῆτε προσέτι ἂν συνηθίζωσι νὰ κάμνωσι καθ' ἐκάστην τὴν προσευχὴν των. Καὶ ἂν ὄχι, νὰ τοὺς διδάξετε νὰ τὴν κάμνωσι...!»

Ὁρθοδοξία καὶ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες

Ἡ νέα χρονιά, τὴν ὁποία ἤδη διανύουμε, εἶναι μετὰξὺ ἄλλων καὶ ἡ χρονιά τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων τῆς Ἀθήνας. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει συστήσει Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν παρακολούθηση τοῦ θέματος, ἐνῶ συμβάλλει ἐνεργῶς καὶ στὴν στρατολόγησι ἐθελοντῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀξιοποιηθοῦν κατὰ τὴν περίοδο διεξαγωγῆς τῶν Ἀγῶνων (13-29 Αὐγούστου). Ὁ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ θὰ δημοσιεύει ἀπὸ αὐτὸ τὸ τεῦχος μέχρι καὶ τὸν Αὐγούστο ἐπιλεγμένα κείμενα πὺ θὰ ἀναφέρονται στὴν θέση τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς πρὸς τὴν πανεθνικὴ αὐτὴ προσπάθεια. Σχετικὴ συζήτησι ἐγίνε καὶ στὸ 44ο Παιδαγωγικὸ Συνέδριο τοῦ Συλλόγου Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς Δράσεως «ὁ Μέγας Βασίλειος», τὸ ὁποῖο πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα στίς 27 καὶ 28 Δεκεμβρίου 2003. Ἀπὸ τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου ἐπιλέγουμε ὀρισμένες χρήσιμες ἐπισημάνσεις: «Ἡ γυμνασία σώματος καὶ ψυχῆς σύμφωνα μὲ τὴν Ὁρθόδοξη ἀσκητικὴ παράδοσι ἀποκτᾶ πνευματικὸ περιεχόμενο, ὅταν ἀποτελεῖ πράξι ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο καὶ ὄχι ἐγωϊστικὴ ἱκανοποίηση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία ἐπιδιώκοντας τὸν ἐξαγιασμό τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀποξένωσι ἀπὸ τὰ πάθη του καταφάσκει στὸν ἀθλητισμὸ καὶ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες, σύμφωνα, πάντοτε μὲ τὴν ἀποστολικὴν ῥήσι “ἡ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ

ευσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν” (Α΄ Τιμ. δ΄, 8) καὶ θεωρεῖ ἀπαραίτητο οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες νὰ μείνουν ξένοι ἀπὸ κάθε εἶδους ἐκμετάλλευση καὶ ὑπαγωγή τους σὲ οἰκονομικὰ ἢ ἄλλα συμφέροντα ἀπροσώπων πολυεθνικῶν ὀργανισμῶν, καθὼς καὶ στὰ κελεύσματα τῆς Νέας Ἐποχῆς καὶ τοῦ Νεοπαγανισμοῦ. *Εὐχόμεθα οἱ Ο.Α. τοῦ 2004 στὴν πατρίδα μας νὰ ἀποτελέσουν ὄχι μόνο εὐκαιρία προβολῆς τοῦ ὀρθοδόξου ἡθους καὶ τῆς πλουσίας παραδόσεώς μας ἀλλὰ καὶ νὰ συντελέσουν στὴν ἀποκάθαρση τοῦ συγχρόνου ὀλυμπιακοῦ ιδεώδους».*

Οἱ γυναῖκες καὶ οἱ πρόσφυγες ἐκκλησιάζονται περισσότερο

Μία δημοσκόπηση, ἡ ὁποία διενεργήθηκε στὴν Θεσσαλονίκη ἀπὸ τὴν ἐταιρία VPRC καὶ δημοσιεύθηκε στὴν τοπικὴ ἐφημερίδα ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ, παρουσιάζει ἐνδιαφέροντα εὐρήματα ὡς πρὸς τὴν συχνότητα ἐκκλησιασμοῦ τῶν Θεσσαλονικέων, κατ’ ἐπέκτασιν δὲ τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν τῆς ἐποχῆς μας. Ἐνας στοὺς τέσσερις Θεσσαλονικεῖς πηγαίνει κάθε Κυριακὴ στὴν Ἐκκλησία, ἐνῶ περίπου οἱ μισοὶ ἐκκλησιάζονται δύο μετρεῖς φορές τὸ μῆνα. Τὰ ποσοστὰ αὐτὰ θεωροῦνται λίαν ἐνθαρρυντικά, γι’ αὐτὸ καὶ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἐδέχθησαν τὸν σχετικὸ ἔπαινο τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου κατὰ τὴν πρόσφατη ἐπίσκεψή του στὴν συμπρωτεύουσα. Περισσότερο θρησκευούσες ἀπεδείχθησαν οἱ γυναῖκες (51,3% θεωροῦνται ἐκκλησιαζόμενες ἔναντι 34,3% τῶν ἀνδρῶν), οἱ Βορειοηπειῶτες, οἱ Ἑλληνοπόντιοι καὶ οἱ πρόσφυγες ἀπὸ τὴ Μ. Ἀσία. Καὶ αὐτὸ γιατί ἐνῶ στὸ σύνολο τοῦ δείγματος τὸ 23% ἐκκλησιάζεται κάθε Κυριακὴ, στοὺς πρόσφυγες τὸ ποσοστὸ αὐτὸ ἀνεβαίνει στὸ 32,3%, στοὺς Ἑλληνοπόντιους σκαρφαλώνει στὸ 40,1% καὶ στοὺς Βορειοηπειῶτες ἐκτοξεύεται στὸ 50%. Ἴδού, λοιπόν, πὺ οἱ πρόσφατες πολιτικὲς ἀνακατατάξεις στὰ Βαλκάνια καὶ στὴν Ἀνατ. Εὐρώπη ἔφεραν στὴν

χώρα μας ἓνα νέο κύμα Ἑλλήνων προσφύγων, οἱ ὅποιοι ὅπως καὶ οἱ Μικρασιάτες, πὺ ἤλθαν τὸ 1922-23, διατηροῦν μεγάλη προσήλωση πρὸς τὴν Ὀρθόδοξη Πίστη καὶ Παράδοση. Γιὰ τοὺς κληρικούς πὺ ἔχουν μέσα στὸ ποίμνιό τους τέτοιες κατηγορίες συν-Ἑλλήνων εἶναι μεγάλη ἢ εὐκαιρία νὰ τοὺς προσεγγίσουν μὲ κατανόηση, νὰ τοὺς βοηθήσουν στὰ προβλήματα κατανοήσεως καὶ ἐπικοινωνίας πὺ ἴσως ἀντιμετωπίζουν καὶ νὰ τοὺς τονώσουν τὴν φλόγα τῆς Πίστεως, τὴν ὁποία Ἑλληνοπόντιοι καὶ Βορειοηπειῶτες διετήρησαν μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ μέσα ἀπὸ διάφορες δυσκολίες καὶ καταπιέσεις.

Οἱ Κληρικοὶ καὶ οἱ ἐκλογές

Στὴν Συνεδρίαση τῆς 13ης Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπεφάσισε νὰ ἀποσταλεῖ Ἐγκύκλιος πρὸς τὶς Ἱερὰς Μητροπόλεις, διὰ τῆς ὁποίας θὰ συνηστᾶται στοὺς Κληρικούς νὰ ἀπέχουν ἀπὸ κάθε ἀνάμειξη στὶς πολιτικὲς ἐκδηλώσεις ἐν ὄψει τῶν ἐκλογῶν τῆς 7ης Μαρτίου. Εἶναι εὐλόγο τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὴν προβολὴ τοῦ ἐνοποιητικοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιὰ τὴν διαφύλαξη τοῦ κύρους τῶν ἱερέων. Ὁ ἱερεὺς εἶναι Ἑλλην πολίτης μὲ δικαίωμα ψήφου, ἀλλὰ πάνω ἀπ’ ὅλα εἶναι λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ γνωρίζει πολὺ καλά ὅτι εἶναι ταγμένος νὰ διατηρεῖ τὴν ψυχικὴ ἐνότητα τοῦ ποιμνίου του. Κομματικὲς τοποθετήσεις πὺ γίνονται δημοσίως καὶ πολιτικοποιημένα κηρύγματα διασποῦν αὐτὴν τὴν ἐνότητα καὶ ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ πνευματικὰ καὶ ποιμαντικὰ καθήκοντα τοῦ Κληρικοῦ. Ἐκεῖνο πὺ στενοχωρεῖ καὶ διχάζει τὸν πιστὸ λαὸ εἶναι ἡ παρουσία Κληρικῶν σὲ προεκλογικὲς συγκεντρώσεις κομμάτων ἢ ὑποψηφίων. Ὁ καλὸς ποιμὴν γνωρίζει νὰ κρατᾶ γιὰ τὸν ἑαυτό του τὶς πολιτικὲς του πεποιθήσεις καὶ ἀσκεῖ τὸ ἐκλογικὸ του δικαίωμα ὡς δημοκρατικὸς πολίτης μὲ μυστικότητα καὶ ὑπεθυνότητα.

Ὁ Ὀρθόδοξος Ἕλληνας καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες τοῦ 2004

Τοῦ Ἡλία Λιαμῆ

Μπροστά στὴν προοπτικὴ τῆς τέλεσης τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων στὴν Ἑλλάδα τὸ 2004, ὁ Ἕλληνας Ὀρθόδοξος ἐπιβάλλεται νὰ ἀντλήσει νάματα ἀπὸ δύο νερομάνες πολιτισμοῦ ποὺ κληρονόμησε. Ἡ πρώτη εἶναι ἐκείνη τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ δεύτερη τῆς ὀρθόδοξης παράδοσής του. Ἀπὸ τὴν πρώτη θὰ ἐνεργοποιήσῃ τὴν κριτικὴ καὶ νηφάλια ματιά, τὴν ἀμφισβήτηση, ἀκόμη καὶ τὴν σάτιρα, μὲ σκοπὸ νὰ ἀποκαθάρσῃ τὰ ιδεώδη ἀπὸ τὶς μεγαλοστομίες, τὶς ὑπερβολές, τὸν εὐτελισμὸ καὶ τὶς σκοπιμότητες. Ἀπὸ τὴν δεύτερη θὰ ἐνεργοποιήσῃ τὴν πίστη στὴ λυτρωτικὴ δύναμη τοῦ Σταυροῦ καὶ τὴν δυνατότητα ὑπέρβασης κάθε μορφῆς θανάτου.

Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ του ρίζα, μέσῳ τῆς ἔρευνας καὶ τῆς κριτικῆς, θὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ πὼς ὁ ὀλυμπισμὸς δὲν ἀπέφυγε, οὔτε τὰ ἀδιέξοδα τοῦ θρησκευτικοφιλοσοφικοῦ περιβάλλοντος ποὺ τὸν γέννησε οὔτε τὴν ἀπὸ τὰ μέσα διάβρωση τῶν ιδεωδῶν του. Οἱ ἀγῶνες ποὺ ὁ Μ. Θεοδόσιος κατάργησε εἶχαν ἤδη ἐκφυλιστεῖ σὲ πανηγύρι φτηνοῦ φολκλόρ. Ὅσο γιὰ τὴν σύγχρονη ἐποχὴ, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦταν νὰ μελετοῦσε τὴν ἀγωνία τοῦ ἴδιου τοῦ Πιέρ ντε Κουπερτέν, ὁ ὁποῖος, ἀμέσως μετὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τοῦ Βερολίνου (1936) καὶ λίγο πρὶν πεθάνῃ, βλέποντας τὸ παιχνίδι τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ πλοῦτου ποὺ ἄρχισε νὰ παίζεται, καλοῦσε τὸ Ὀλυμπιακὸ κίνημα νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν ἀσκητισμὸ του.

Συγχρόνως ὁμοῦ ἡ ὀρθόδοξη παράδοσή του θὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ὅτι ἡ Ἐκκλησία μὲ τρόπο ὑπέροχο ἐπαναπροσανατόλισε τὸ ἀρχαιοελληνικὸ ιδεώδες, μετασχηματίζοντάς το σὲ ἄθλημα πνεύματος, μὲ ἔπαθλο τὸν στέφανο τῆς δικαιοσύνης (Β' Τιμ. 4,8).

Καὶ τὰ δύο αὐτὰ θὰ συναντηθοῦν σ' ἓνα κοινὸ τόπο: Στὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου, στὴν δυνατότητα ἀλλὰ καὶ στὴν εὐθύνη του νὰ διασώσῃ τοὺς θεσμούς, τὶς ιδέες καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπινου γένους πάνω σ' αὐτὴ τὴ γῆ. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ θὰ ὀδηγήσουν σὲ μία ἐνιαία στάση: στὴ συμμετοχὴ. Ἄν κάποιος ἀνθρώπος ἐνέπλεξαν τὴν ὀλυμπιακὴν ἰδέαν σὲ γρανάξια ἐμπορευματοποίησης καὶ συσχετισμοὺς ἐξουσίας, κάποιος ἄλλος εἶναι σὲ θέση νὰ τὴν περισώσῃ καὶ νὰ τὴν προσφέρῃ στοὺς μεταγενέστερους ὡς

καρπὸ πολιτισμοῦ καὶ ἀληθινοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Εἰδικότερα γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ πραγματικότητα, ἡ σοβαρὴ ἀνάλυση τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ κράματος Ὀλυμπισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ παράγωγη σκεπτικοῦ καὶ λήψη ἀποφάσεων ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἐπηρεάσουν εὐεργετικὰ εὐαίσθητους χώρους τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὅπως ἐκείνον τῆς παιδείας. Συγχρόνως παρουσιάζεται μίαν πρώτης τάξεως εὐκαιρία συσπειρώσεως τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ σὲ ὅλα τὰ μῆκη καὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς. Ὁ συνδυασμὸς αὐτός, ἐὰν περιοριστεῖ στὸ ἐπίπεδο ἀθλητικῶν ἐπιδόσεων ἢ ἀρχαιοελληνικοῦ φολκλόρ, εἶναι καταδικασμένος νὰ χάσῃ τὸν δυναμισμό του. Ἐὰν ὁμοῦ ἀντιμετωπιστεῖ ὡς προῖον ἀλλὰ καὶ ὡς πηγὴ ἔμπνευσης πολιτισμοῦ, εἶναι σὲ θέση νὰ μεταμορφώσῃ δομὰς καὶ νοοτροπίες μὲ ὀρίζοντα πολὺ πέρα τοῦ 2004.

Ἀλλὰ καὶ σὲ πρακτικὸ ἐπίπεδο, ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς κιβωτὸς ἐθελοντικῆς καὶ ἀνιδιοτελοῦς προσφορᾶς, ὄχι μόνον μπορεῖ νὰ συνεισφέρει στὴν νοηματοδότηση τοῦ ἐθελοντισμοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνεργοποιήσῃ πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ τὶς ἐνορίες, οἱ ὁποῖες, ὡς πυρῆνες πλοῦσιον φιλανθρωπικοῦ ἔργου, μποροῦν νὰ προσφέρουν ποιοτικὴ ἐθελοντικὴ ἐργασία, ἐὰν, βεβαίως τοὺς δοθεῖ ὡς ἐρέθισμα ἓνα ἀποκρυσταλλωμένο σκεπτικὸ, χωρὶς κενὰ ἰδεολογήματα καὶ παραπλανητικοὺς ἐξωραϊσμούς.

Τὸ ὀλυμπιακὸ κίνημα ἔχει ἀνάγκη τὴν Ὀρθόδοξη μαρτυρία. Τὴν ὥρα ποὺ αὐτὸ θὰ βάλλεται ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ πλοῦτου, τῆς ἐξουσίας, τῶν ἀναβολικῶν, τῆς νοοτροπίας τοῦ *the first is everything, the second is nothing*, (= ὁ πρῶτος εἶναι τὸ πᾶν, ὁ δεύτερος δὲν εἶναι τίποτε) τῆς ματαιοδοξίας καὶ τῆς φτηνῆς ἀρχαιολατρίας, θὰ χρειαστεῖ τὴν ἀσκητικὴν παράδοσιν τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας νὰ τοῦ ὑπενθυμίξῃ ὅτι ὁ ἀντίπαλος εἶναι μέσα μας καὶ δόξα εἶναι ἡ ὑπέρβαση τῶν ἐγωϊστικῶν ὁρίων μας, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνακάλυψιν πραγμάτων ποὺ δὲν γνωρίζουν φθορὰ καὶ θάνατο. Εἶναι ὄντως μαρτύριον νὰ ξεπεράσῃ κανεὶς τοὺς δισταγμοὺς του καὶ νὰ ἐπιλέξῃ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τοῦ 2004. Ὅταν ὁμοῦ ὅλα θὰ φυλλορροοῦν καὶ θὰ σαπίζουν –αὐτὸ ποὺ οἱ διανοούμενοι τοῦ ὀλυμπισμοῦ χαρακτηρίζουν ὡς μετα-ὀλυμπιακὴ περίοδο–, κάποιος πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖ γιὰ νὰ διασώσῃ τὸ νόημα τῶν πραγμάτων καὶ νὰ δείξῃ τὸ δρόμον γιὰ φωτεινότερες πατριδες.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

Τὸ Α΄ Ἱερατικὸ Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου

Τοῦ Πρωτοπρ. Γεωργίου Φανεροῦ

Μὲ τὴν προτροπὴ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας κ. Δωροθέου Β΄ καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ, πραγματοποιήθηκε τὴν 29ῃ καὶ 30ῃ Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ., στὴν ἱερὰ νῆσο Τήνου καὶ στοὺς φιλόξενους συγχρόνους χώρους τοῦ νεοφύτου «*Ἰδρύματος Τηνιακοῦ Πολιτισμοῦ*», τὸ Α΄ Ἱερατικὸ Συνέδριο τῶν Ἐφημερίων Κληρικῶν τῶν νήσων Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου καὶ Μυκόνου, μὲ θέμα «*Θεία Λατρεία καὶ Ποιμαντικὴ Διακονία στὴν σύγχρονη κοινωνία*».

Βάση τοῦ Συνεδρίου, πρώτου στὴν ἱστορία τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, ὑπῆρξε ἡ ἀρχὴ ὅτι κέντρο ὅλης τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς ἀποτελεῖ ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἑνορίας, στὴν ὁποία οἱ Κληρικοὶ ὀφείλουν νὰ ἐπικεντρώσουν τὴν ποιμαντικὴ τους διακονία καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ πρέπει νὰ ἀπορρέει ἡ ἐνοριακὴ τους ποιμαντικὴ, γιατί ἄλλως ἡ διακονία αὐτὴ δὲν θὰ διαφέρει σὲ τίποτε ἀπὸ κάθε ἄλλη μορφή κοινωνικῆς προσφορᾶς, ἐνῶ αὐτὴ ἡ ποιμαντικὴ θὰ ἦταν χωρὶς προοπτικὴ καὶ μέλλον.

Κηρύττων τὴν ἔναρξη τοῦ Συνεδρίου, ὁ Σεβασμιωτάτος ἀνέφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων:

«...Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος διαβεβαιώνει ὅτι: “ἡ ποιμαντικὴ διακονία αὕτη μοι φαίνεται τέχνη τις εἶναι τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν, ἄνθρωπον ἄγειν, τὸ πολυτροπώτατον ζῶον καὶ ποικιλότατον στὴ σωτηρία”. Αὐτὸς ἀκριβῶς ὁ ὀρισμὸς διαγράφει τὰ ὅρια μιᾶς ἐπιτυχοῦς ποιμαντικῆς διακονίας. Οἱ μεγάλες εὐθύνες ποὺ ἀναλάβαμε ὅλοι μας μὲ τὴν χειροτονία μας καὶ οἱ ὑψηλές ποιμαντικὲς διαστάσεις τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος, μᾶς ἐπιβάλλουν τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα παραγγέλματα “καθαρθῆναι δεῖ πρώτον, εἶτα καθᾶραι· σοφισθῆναι καὶ οὕτω σοφίσαι· γενέσθαι φῶς καὶ φωτίσαι· ἐγγίσαι Θεῷ καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους· ἀγιασθῆναι καὶ ἀγιάσαι· συμβουλευσαί μετὰ συνέσεως”...».

Κατὰ τὴ διάρκειά τοῦ διήμερου οἱ Ἐφημέ-

ριοι Σύεδροι παρακολούθησαν μίαν σειράν τεσσάρων Εἰσηγήσεων καὶ συμμετείχαν στὸ γόνημο διάλογο ποὺ ἐπακολούθησε, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κυρίως προέκυψαν καὶ τὰ ἀνάλογα πορίσματα καὶ συμπεράσματα.

Ἡ πρώτη Εἰσήγηση τοῦ ἔλλογ. Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης κ. Παναγιώτη Σκαλτσῆ, «*ἀπὸ τὸ συμβολισμό τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος*» ἐτόνισε τὴν ὅλη προβληματικὴ, ἡ ὁποία ἔχει σήμερα διαμορφωθεῖ, ἐξαιτίας τῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν.

Ἡ δευτέρη Εἰσήγηση τοῦ Αἰδεσ. Πρωτοπρ. κ. Δημητρίου Τζέρπου, Λέκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, «*ἀπὸ τὸ συμβολισμό τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου*», ὑπεγράμμισε μὲ τρόπο ἀκριβῆ καὶ μὲ βάση τὴ θεολογία τῆς Ὁρθόδοξης Παραδόσεως, τὴ σημασία γιὰ τὴν ἴδια τὴ θεία λατρεία, τὴν ἀνάγκη τῆς ποιμαντικῆς εὐαισθησίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο αὐτὴ διασώζεται μέσα στὴν πράξη τῆς Λειτουργικῆς τῆς ζωῆς.

Ἡ τρίτη Εἰσήγηση τοῦ Πανσοφ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Σαββάτου, Ἐπικούρου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἱεροκλήρυκος, ἐπεσήμανε τὰ σύγχρονα προβλήματα ποὺ ἀναφύονται στὴν ἐνοριακὴ ζωὴ ἐξαιτίας τῆς ἐξελίξεως τῆς μορφῆς τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν διανθρωπίνων σχέσεων καὶ κατέθεσε προτάσεις γιὰ μιὰ ἀποδοτικότερη προσφορὰ τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου, χωρὶς αὐτὲς νὰ ἀλλοιώνουν τὸν παραδοσιακὸ χαρακτῆρα τῆς.

Ἡ τέταρτη Εἰσήγηση ἦταν τοῦ ἐντιμ. Συντηρητῆ Ἔργων Τέχνης κ. Μηνᾶ Χατζηχρήστου, ὁ ὁποῖος παρουσίασε ἕνα ἐξειδικευμένο μὲν ἀλλὰ ἐπίκαιρο καὶ σημαντικὸ θέμα, τῆς συντήρησης τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔργων τέχνης, τὰ ὁποῖα ὡς ἀντικείμενα λειτουργικὰ δὲν καθίστανται ἀπλῶς μουσειακὰ ἐκθέματα, ἀλλὰ κυρίως διαχρονικὴ ἐκφραση τῆς πίστεως.

Μιά ιστορική απόφαση: Χτίζεται νέα Έκκλησία στο ΒΔ Λονδίνο

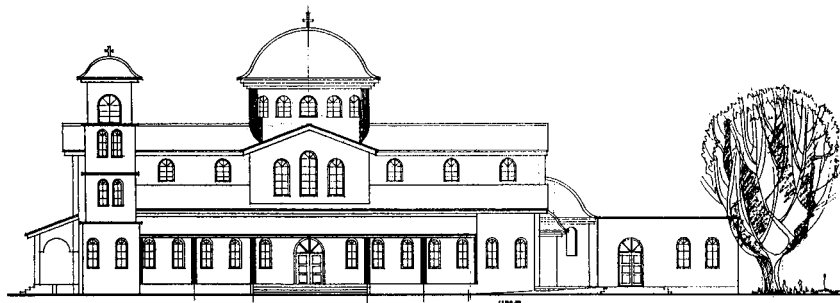
Η Έλληνορθόδοξη Κοινότητα Ἁγίου Παντελεήμονος ΒΔ Λονδίνου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας, στὴν ὁποία ὑπηρετεῖ ὡς Ἱερατικῶς Προϊστάμενος καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ὁ Οἶκον Ἀναστάσιος Δ. Σαλαπάτας, ἀποφάσισε νὰ κτίσει ἐκ θεμελίων νέο Ἱερό Ναὸ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ.

Τὰ σχέδια ἔχουν ἤδη ἐγκριθεῖ ὁμόφωνα ἀπὸ τὴν Πολεοδομία τοῦ τοπικοῦ Δημαρχείου τοῦ Harerow. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ πὼς στὴν συζήτηση πού ἔγινε στὸ Συμβούλιο τῆς Πολεοδομίας, τὰ σχόλια τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων γιὰ τὸ προτεινόμενο ἔργο ἦσαν ιδιαίτερα κολακευτικά. Συνεχάρησαν τὴν Κοινότητα καὶ τὸν Ἀρχιτέκτονα κ. Σίμο Κουμπάρη (Κυπριακῆς καταγωγῆς καὶ μέλος τῆς Κοινότητος) γιὰ τὰ σχέδια τοῦ Ναοῦ καὶ γιὰ τὸ ἐξαιρετικὸ Σχέδιο *Μετακίνησης Ἑνοριτῶν*, πού εἶχαν ἐπιμεληθεῖ. Ἐπίσης, ἀναφέρθηκε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Sir Christopher Wren, ἐνὸς μεγάλου Ἀγγλοῦ Ἀρχιτέκτονα τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰ., πού σχεδίασε 53 Ναοὺς στὴν περιοχὴ τοῦ Λονδίνου, ὁ σπουδαιότερος ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦταν ὁ Ἀγγλικανικὸς Καθεδρικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγ. Παύλου (St. Paul's Cathedral). Μάλιστα, δὲ παρομοιάσθηκε ὁ προτεινόμενος Ναὸς μὲ αὐτὸν τοῦ Ἁγ. Παύλου. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τώρα πιά ἔχουν ἐμπνευσθεῖ καὶ οἱ παράγοντες τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης καὶ ἐπιθυμοῦν σφόδρα νὰ δοῦν τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ πραγματοποιεῖται, γιὰτὶ θὰ ἀποτελεῖ ἓνα διακριτικὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τῆς περιοχῆς (landmark ὅπως λέγεται στ' ἀγγλικά).

Τὸ ἐπόμενο βῆμα εἶναι ἡ ἐξασφάλιση τῶν χρημάτων. Ἀπὸ καιρὸ ἔχει συσταθεῖ καὶ εἰδικὴ Ἑραρικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία ἔχει ἤδη ἀρχίσει νὰ διενεργεῖ Ἑρανο, στὸν ὁποῖο δίνεται ἡ δυνατότητα σὲ ὅλους τοὺς Ὁμογενεῖς νὰ προσφέρουν –ἀπὸ τὸ ὑστέρημα ἢ καὶ τὸ περίσσειμά τους– ἔτσι ὥστε νὰ γίνῃ πραγματικότητα αὐτὸ τὸ μεγαλεπήβολο σχέδιο. Οἱ παράγοντες τῆς Κοινότητος ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ θέμα αὐτὸ τὰ τελευταῖα ἕξι χρόνια καὶ ἀγωνίζονται μὲ πίστη καὶ ἐλπίδα νὰ πετύχουν τὸ ποθητὸ ἀποτέλεσμα.

Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ πὼς τέτοιο ἔργο, δηλ. ἀνέγερση εἰδικὰ Ἑλληνορθόδοξου Ἱεροῦ Ναοῦ σὲ παραδοσιακὸ βυζαντινὸ ἀρχιτεκτονικὸ στύλ, ἔχει νὰ γίνῃ στὴν Ὁμογένεια τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἀπὸ τὸ 1906, ὅταν κτίσθηκε ὁ τελευταῖος τέτοιου τύπου Ναὸς στὸ Κάρδιφ τῆς Οὐαλίας.

Ὅμως εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν μπορεῖ ὁ καθένας νὰ ἐπιτελέσει ἓνα τέτοιο ἔργο. Χρειαζέται πολλὴ προσπάθεια, κατάλληλοι ἄνθρωποι, ὀργάνωση, πολύχρονη καὶ πολύμοχθη προετοιμασία καὶ βέβαια ἓνα πνεῦμα προσφορᾶς καὶ ἀγάπης ἀπὸ ὅλους. Εἴθε ὁ Μεγάλος Θεός, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἁγίου καὶ Προστάτη τῆς Κοινότητος Ἁγ. Παντελεήμονος τοῦ Ἱαματικοῦ, νὰ βοηθήσει, ἔτσι ὥστε τὸ σχεδιαζόμενο ἔργο νὰ γίνῃ κάποια ἡμέρα πραγματικότητα.

Τὰ ἐφ' ἅπαξ τῶν Κληρικῶν (Σὲ συνεργασία μὲ τὸ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.)

Όνοματεπώνυμο: Χ.Κ. Κατηγορία: Γ Συντάξιμα ἔτη: 34-8-21 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.155,08	A.M.B.: 15631 Μισθ. Κλιμάκιο: 10	Όνοματεπώνυμο: Κ.Τ. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 39-1-2 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.163,80	A.M.B.: 15640 Μισθ. Κλιμάκιο: 4
Όνοματεπώνυμο: Κ.Γ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 27-1-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 28.144,58	A.M.B.: 15632 Μισθ. Κλιμάκιο: 19	Όνοματεπώνυμο: Ι.Α. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 44-8-7 Ποσὸ ἐφάπαξ: 41.422,13	A.M.B.: 15641 Μισθ. Κλιμάκιο: 10
Όνοματεπώνυμο: Δ.Β. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 41-2-9 Ποσὸ ἐφάπαξ: 45.770,42	A.M.B.: 15634 Μισθ. Κλιμάκιο: 10	Όνοματεπώνυμο: Ι.Δ. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 43-7-26 Ποσὸ ἐφάπαξ: 41.672,56	A.M.B.: 15642 Μισθ. Κλιμάκιο: 10
Όνοματεπώνυμο: Γ.Φ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 47-2-24 Ποσὸ ἐφάπαξ: 32.128,78	A.M.B.: 15635 Μισθ. Κλιμάκιο: 19	Όνοματεπώνυμο: Π.Σ. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 37-10-25 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.877,55	A.M.B.: 15643 Μισθ. Κλιμάκιο: 1
Όνοματεπώνυμο: Α.Σ. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 38-3-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.772,14	A.M.B.: 15636 Μισθ. Κλιμάκιο: 4	Όνοματεπώνυμο: Χ.Σ. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 35-1-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.961,60	A.M.B.: 15644 Μισθ. Κλιμάκιο: 1
Όνοματεπώνυμο: Α.Π. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 32-10-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 33.225,43	A.M.B.: 15637 Μισθ. Κλιμάκιο: 19	Όνοματεπώνυμο: Α.Κ. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 44-1-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 47.003,29	A.M.B.: 15645 Μισθ. Κλιμάκιο: 1
Όνοματεπώνυμο: Α.Ν. Κατηγορία: Β Συντάξιμα ἔτη: 46-3-0 Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.833,12	A.M.B.: 15638 Μισθ. Κλιμάκιο: 4	Όνοματεπώνυμο: Π.Δ. Κατηγορία: Γ Συντάξιμα ἔτη: 45-11-16 Ποσὸ ἐφάπαξ: 41.127,96	A.M.B.: 15646 Μισθ. Κλιμάκιο: 11
Όνοματεπώνυμο: Α.Π. Κατηγορία: Α Συντάξιμα ἔτη: 6-9-27 Ποσὸ ἐφάπαξ: 3.199,99	A.M.B.: 15639 Μισθ. Κλιμάκιο: 15	Όνοματεπώνυμο: Φ.Σ. Κατηγορία: Δ Συντάξιμα ἔτη: 19-9-28 Ποσὸ ἐφάπαξ: 20.532,31	A.M.B.: 15647 Μισθ. Κλιμάκιο: 19

Οί μεταβολές στους μισθούς καί στις συντάξεις τῶν Κληρικῶν

Οί μισθοί καί οί συντάξεις τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος ἀκολουθοῦν τίς ἀντίστοιχες Ὑπουργικές Ἀποφάσεις γιά τὸ μισθολόγιο τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων. Ἔτσι γιά τὴ νέα χρονιά 2004 οί μισθοί καί οί συντάξεις τῶν Κληρικῶν ἀναπροσαρμόζονται ὅπως τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τοὺς ἐνδεικτικούς πίνακες πού δημοσιεύουμε στήν συνέχεια.

Ὁ Πίνακας 1 παρουσιάζει ἀναλυτικά τίς

ἀποδοχές τοῦ 2004 γιά ἐνδεικτικές κατηγορίες κληρικῶν (ἀναλόγως τῆς κατηγορίας καί τῆς προϋπηρεσίας τους) καθὼς καί τὴν ποσοστιαία αὐξηση μεταξὺ 2003 καί 2004. Ὁ Πίνακας 2 παρουσιάζει ἐνδεικτικά παραδείγματα σχετικὰ μὲ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τῶν συντάξεων καθὼς καί μία σύγκριση μεταξὺ 2003 καί 2004. Τοὺς Πίνακες συντάξε Εἰδικὸς Συνεργάτης τοῦ Περιοδικοῦ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1												
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ 2003-2004												
ΚΛΗΡΙΚΟΙ												
ΑΠΟΔΟΧΕΣ	Γ' (Δ.Ε.) ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ						Α' (Π.Ε.) ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ					
	3 ΕΤΗ		15 ΕΤΗ		33 ΕΤΗ		3 ΕΤΗ		15 ΕΤΗ		33 ΕΤΗ	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Βασικὸς μισθὸς	505,97	749	570,53	924	667,37	1.188	613,57	877	678,13	1.082	774,97	1.391
Χρονοεπίδομα	40,48	0	182,57	0	400,42	0	49,09	0	217,00	0	464,98	0
Ἐπίδ. ἐξομάλυνσης	106,00	0	58,00	0	0,00	0	106,00	0	58,00	0	0,00	0
Εἰδικοῦ λειτουργήματος	161,41	235	161,41	235	161,41	235	190,76	265	190,76	265	190,76	265
ΣΥΝΟΛΟ	813,86	984	972,51	1.159	1.229,20	1.423	959,41	1.142	1.143,89	1.347	1.430,71	1.656
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ		21,0%		19,2%		15,8%		19,0%		17,7%		15,7%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2					
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΕΤΗ	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ			
		ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ		ΑΥΞΗΣΗ	
		2003	2004		2004/2003
Γ' (Δ.Ε.)	25	586,0		635,50	8,4%
	35	923,40		991,40	7,4%
Α' (Π.Ε.)	25	679,30		740,00	8,9%
	35	1.061,20		1.153,80	8,7%

Παρατήρηση: 1. Γιά τὸ 2003, στὶς συντάξεις ὑπολογίζονται οἱ δικαιούμενες καί ὄχι αὐτές πού πραγματικά ἔχουν καταβληθεῖ (ἀναμένεται διευθέτηση τοῦ τρόπου καταβολῆς τῶν ἀναδρομικῶν τῶν συντάξεων ἐντὸς τῶν ἡμερῶν).

2. Γιά τὸ 2004, ἔχουν ὑπολογιστεῖ οἱ συντάξεις μὲ τὴν ἴδια διαδικασία ὑπολογισμοῦ τοῦ 2003 (μὲ τὸ ἰσχύον ἐπίδομα ἐξομάλυνσης) χωρὶς τὴν δόση πού θὰ ἀντιστοιχοῦσε στὰ 176 € τὰ ὅποια καταργοῦνται.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου,
Ἐκπροσώπου Τύπου τοῦ Μακαριωτάτου

Κυριακή τῶν Ἀπόκρεω

Α΄ Κορ. η΄, 8 - θ΄, 2

Ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού δὲν ἤθελε νὰ σκανδαλίζει τοὺς ἀνθρώπους, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ζητᾷ, στὴν ἐπικοινωνία του μὲ τοὺς Κορινθίους νὰ ἀποφεύγεται ὁ σκανδαλισμὸς τῶν ἀδύνατων καὶ ἀσταθῶν συνειδήσεων.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θέτει ἐπὶ τάπητος ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ λεπτὰ πνευματικὰ ζητήματα, πού ἀπασχόλησαν καὶ ἀπασχολοῦν πάντα τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ θέμα τοῦ σκανδαλισμοῦ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοὺς λεγομένους αὐθεντικούς καὶ τυπικούς Χριστιανούς.

Σκανδαλίζω σημαίνει κάνω κάποιον νὰ πέσει, γίνομαι γιὰ κάποιον ἀφορμὴ πτώσεως. Τὸ σκάνδαλο, θὰ μπορούσε νὰ ποῦμε, ὅτι εἶναι συγκεκριμένη παγίδα πού στήνει κανεὶς στὸ δρόμο τοῦ ἄλλου προκειμένου νὰ τὸν κάνει νὰ πέσει. Καὶ αὐτὴ ἡ παγίδα, ὅσον ἀφορᾷ τὸ χῶρο τῆς πίστεως, στήνεται ἠθελήμενα ἢ ἀθέλητα τὶς περισσότερες φορές, ἔχοντας, ὅμως, πάντα τὰ ἴδια δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Τὸν σκανδαλισμὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ θρησκευτικὴ ἐμπειρία καὶ καθημερινὴ ἐκκλησιαστικὴ πρακτικὴ διδάσκει πὼς ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι γιὰ νὰ προκαλέσει κανεὶς τὴν πώση ἑνὸς προσώπου στὸν ἠθικὸ καὶ θρησκευτικὸ τομέα. Αὐτοὺς τοὺς τρόπους θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀποκαλύψουμε στὴ συνέχεια, προκειμένου νὰ καταστοῦν παραδείγματα πρὸς ἀποφυγὴν καὶ ἀφορμὲς διόρθωσης τῆς λαθησμένης, ἐνδεχομένως, στάσης μας ἀπέναντι στοὺς ἄλλους καὶ ἀπέναντι τελικὰ στὸ Θεό.

Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ προκαλέσει ἀνεπανόρθωτο σκάνδαλο στὸν ἀδελφό του, ὅταν ζητᾷ νὰ τὸν παρασύρει μακριὰ ἀπὸ τὴν πιστότητα στὸ Θεό, κάτι πού πραγματοποιεῖται ὅταν ἐκμεταλλεύεται τὴν ἀδυναμία τοῦ ἀδελφοῦ του ἢ τὴν ὅποια ἐξουσία τοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς ἢ χρησιμοποιοῦντας σωματικὴ ἢ ψυχολογικὴ βία. Στὴν περίπτωσή αὐτὴ εἶναι ἔνοχος καὶ ἀπέναντι στὸ Θεὸ καὶ ἀπέναντι στὸν συνάνθρωπο. Δὲν εἶναι λίγες οἱ φορές, πού εὐυπόληπτοι,

κατὰ τὰ ἄλλα, πολίτες, χρησιμοποιοῦν τὴν ἐξουσία πού διαθέτουν καὶ τὴν δύναμη τῆς ἐπιβολῆς πού ἔχουν προκειμένου νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἱκανοποίησι στόχων καὶ συμφερόντων παρανόμων ἢ ἠθικὰ ἀνεπίτρεπτων. Ἔτσι καὶ τὶς ἄνομες ἐπιδιώξεις τοὺς πραγματώνουν καὶ οἱ ἴδιοι παραμένουν στὸ ἀπυρόβλητο καὶ στὴν ἐκτίμηση τοῦ κόσμου.

Ἴσχυρὸς σκανδαλισμὸς, ἐπίσης, συντελεῖται, ὅταν δὲ συμβαδίζουν τὰ λόγια μὲ τὶς πράξεις, οἱ θεωρίες μὲ τὰ ἔργα. Καὶ τὸ φαινόμενο αὐτὸ εἶναι σύνηθες στὴν ἐποχὴ μας. Συμβαίνει δηλ. ἄνθρωποι πού αὐτοπροβάλλονται σὰν καλοὶ Χριστιανοί, πού δείχνουν μίαν ἀξιοζήλευτη εὐσέβεια, πού φοροῦν τὸ προσωπεῖο τῆς ταπείνωσης καὶ τῆς ἀγάπης, συμβαίνει, στὴν πραγματικότητα, ἀπὸ πρόβατα τῆς μάνδρας τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀποκαλύπτονται λύκοι βαρεῖς, πού βρίσκονται μέσα στους κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, προκαλώντας, τελικὰ ἀνεπανόρθωτο κακὸ καὶ ἀξεπέραστο σκανδαλισμὸ. Ἐκεῖνος πού θὰ ἀποφασίσει νὰ κηρύξει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ ὑποδείξει στοὺς ἄλλους τὴν τήρησή του, ὀφείλει πρῶτα ὁ ἴσος νὰ δείχνει τὴν ἀπαιτούμενη πιστότητα σ' αὐτό. Δὲν ἀρκεῖ νὰ φαίνεται κανεὶς, χρειάζεται νὰ εἶναι κιόλας, νὰ ζεῖ κατὰ Χριστόν, νὰ εἶναι ἡ προσωπικὴ του ζωὴ καὶ ἡ πνευματικὴ του πορεία ἀληθινὴ, καθάρια καὶ συνεπής. Νὰ εἶναι ἀνοικτὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖο θὰ μπορεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς καὶ νὰ ὠφεληθεῖ.

Σὲ λίγες ἡμέρες ἀνοίγει τὶς πύλες του τὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν, ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή, στὴ διάρκεια τῆς ὁποίας θὰ σφυρηλατηθεῖ ἡ συνέπεια τοῦ καθενὸς ἀπέναντι στοὺς λόγους καὶ τὸ φαίνεσθαι τῆς προσωπικῆς του παρουσίας. Εἶναι εὐκαιρία νὰ ἀποβάλλουμε τὶς παλιές, κακές συνήθειες καὶ νὰ κάνουμε μιὰ νέα ἀρχή, μὲ διάθεση ταπείνωσης καὶ μαθητείας. Εἶναι μιὰ εὐκαιρία νὰ κάνουμε πράξη αὐτὸ πού πιστεύουμε καὶ διακηρύσσουμε καὶ γιὰ τὸ δικὸ μας καλὸ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀδελφῶν μας, οἱ ὅποιοι προσβλέπουν μὲ ἀπλότητα στὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς γίνουμε γι' αὐτοὺς φωτεινὰ παραδείγματα πίστεως καὶ ζωῆς καὶ ὄχι αἰτία σκανδαλισμοῦ καὶ ὀπισθοδρόμησης. ΑΜΗΝ!

Βιβλιοπαρουσίαση

Ι. Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν, *Θησαυρός νέων εὐχῶν καὶ δεήσεων*, ἐκδ. ΤΟΛΜΗ, Ἰούνιος 2003, σσ. 15

Στὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου 2003 τοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ ΤΟΛΜΗ, ποὺ ἐκδίδεται ἀπὸ τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν, ὑπῆρχε καὶ τὸ δεκαπεντασέλιδο «Ἐνθετο» μὲ τὸν τίτλο «Θησαυρός νέων εὐχῶν καὶ δεήσεων».

Πρόκειται γιὰ τὴν ἔκδοση ἑννέα νέων περιστατικοῦ χαρακτήρα εὐχῶν καὶ δεήσεων μὲ τοὺς παρακάτω τίτλους «*Εὐχή ἐπὶ τοῖς Ἐγκαίνιους τοῦ “Μετρό” Ἀθηνῶν*», «*Εὐχή ἐπὶ τοῖς Ἐγκαίνιους τῆς ἐκθέσεως “Μυστήριον Μέγα καὶ παράδοξον”*», «*Δέησις ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς τρομοκρατικῆς ἐπιθέσεως ἐν Ν. Ὑόρκη*», «*Εὐχή ἐπὶ τοῖς Ἐγκαίνιους τοῦ νέου κτιρίου τῆς Διοικητικῆς Δικαιοσύνης*», «*Εὐχή ἐπὶ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς εἰρήνης ἐξ ἀφορμῆς τοῦ πολέμου εἰς τὸ Ἰράκ*», «*Δέησις (Μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῶν Χριστουγέννων καὶ κατὰ τὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν)*», «*Προσευχὴ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς ἡμερίδος τοῦ προγράμματος ποιμαντικῆς καὶ Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων*», «*Εὐχὴ διὰ τὴν μαθητιῶσαν νεότητα*».

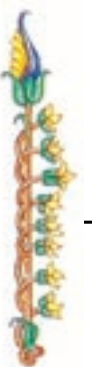
Ἀπὸ τὶς παραπάνω νέες εὐχὲς καὶ δεήσεις οἱ πρῶτες ἑπτὰ εἶναι ποιήματα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ἡ προτελευταία εἶναι γραμμένη ἀπὸ τὸν Παν. Μητροπολίτη Ἀχελώου κ. Εὐθύμιο καὶ ἡ τελευταία εἶναι ἔργο τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου, ὁ ὁποῖος καὶ προλογίζει τὴν ἐν λόγῳ ἔκδοση. Ὅπως δὲ εἶναι ἀντιληπτὸ οἱ εὐχὲς αὐτὲς γράφτηκαν προκειμένου νὰ καλύψουν τὸ κενὸ τοῦ ἐν χρήσει Εὐχολογίου τῆς Ἐκκλησίας μας πάνω σὲ ἐκδηλώσεις καὶ γεγονότα τῶν ἡμερῶν ποὺ διανύουμε. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ διακρίνονται γιὰ τὴν ἐπικαιρότητά τους καὶ ἐπιβεβαιώνουν τὸ χρέος τῆς Ἐκκλησίας σὲ κάθε ἐποχὴ νὰ ἀγιάζει τὰ

ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, προκειμένου αὐτὰ νὰ λειτουργοῦν πάντοτε «καλὰ λίαν» πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ἐξυτηρέτηση τοῦ δημιουργήματός Του.

Οἱ λειτουργικὲς πηγὲς τῆς ἀρχαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ μετέπειτα ἐξέλιξη καὶ παράδοση, χειρόγραφη καὶ ἔντυπη, μαρτυροῦν ὅτι τὸ χριστιανικὸ Εὐχολόγιο βρισκόταν πάντοτε σὲ μία συνεχῆ πορεία ἐμπλουτισμοῦ καὶ ἀνανέωσης μὲ κείμενα ποὺ ἀγκαλιάζουν ὅλο τὸ φάσμα τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς «*ἔργον ἀσίγητόν τε καὶ ἄληκτον*», κατὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκφραση τοῦ ἁγίου Συμεὼν Θεσσαλονίκης (PG 155, 537A), ἀνεβάζει τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς θυμίαμα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ ἀναφέρει τὰ πάντα στὸ θρόνο τῆς δικῆς Του δόξας καὶ λαμπρότητας. Καὶ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τὸ κάνει μέσα ἀπὸ τὸ λειτουργικὸ της λόγο «*φωναῖς αἰσίαις*» καὶ μὲ ἀπόλυτη πιστότητα στὶς θεολογικὲς, κοσμολογικὲς καὶ ἀνθρωπολογικὲς τῆς προϋποθέσεις.

Εἶναι μάλιστα χαρακτηριστικὸ ὅτι στὶς διάφορες εὐχολογιακὲς συλλογές, ἀπὸ τὶς παλαιότερες (*Ἀποστολικαὶ Διαταγαί, Σερραπίων Θμουέως*) μέχρι τὶς νεότερες (*Goar, Dmitrievski, Εὐχολόγιον τὸ Μέγα, Μικρὸν Εὐχολόγιον*), ὑπάρχουν εὐχὲς γιὰ τὰ πλεον μικρά, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ πλεον σπουδαῖα πράγματα τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, μὲ σκοπὸ «*τὴν συνεχῆ ἐπιστροφή καὶ ἐπανένταξή του στὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα καὶ τὸν ἀδιάκοπο ἁγιασμό καθὲ ὄψεως τῆς ζωῆς, τῶν βιοτικῶν προβλημάτων καὶ τῶν ποικίλων ἀναγκῶν του*». (Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ, *Ἡ θεολογικὴ μαρτυρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας*, ἐκδ. «Ἀρμός», Ἀθήνα 1996, σ. 337).

Ἔτσι, λοιπόν, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς λαμπρὲς καὶ θεολογικότερες εὐχὲς τῶν μυστηρίων τῆς

Ἐκκλησίας καὶ τῶν διαφόρων ἀκολουθιῶν της, μαρτυροῦνται καὶ εὐχές, σύντομες ἢ ἐκτενεῖς, ἐκδεδομένες ἢ ἀνέκδοτες, γνωστῶν ἢ ἀγνωστῶν συγγραφέων, γιὰ τὸν ἀγιασμὸ τοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν εὐφορία τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τὴν εὐκρασία τῶν ἀέρων, γιὰ τὴν ἀπέλαση τῶν δαιμονικῶν δυνάμεων καὶ τὴν εὐλογία μινανθέντων ἀντικειμένων, γιὰ τὴν προκοπή τοῦ ἀνθρώπου στὴ ζωὴ του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση φοβερῶν καὶ καταστροφικῶν φυσικῶν φαινομένων, ὅπως εἶναι οἱ λοιμοὶ καὶ οἱ σεισμοί, οἱ λιμοὶ καὶ οἱ ἀνομβρίες.

Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Κάλλιστος Α΄ Πατριάρχης Κων/πόλεως, Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, Μακάριος ὁ Μακρῆς, Συμεὼν Θεσσαλονίκης κ.ἄ. ἔχουν συνδέσει τὸ ὄνομα καὶ τὴ γραφίδα τους μὲ τὴ σύνταξη παρόμοιων εὐχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλες εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἄλλες ὄχι. Ἀλλὰ καὶ στὴν ἐποχὴ μας ἀρκετοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὸ χάρισμα νὰ δημιουργοῦν ὕμνους ἢ εὐχές γιὰ νέους ἀγίους ἢ γιὰ περιστάσεις, ἔργα καὶ γεγονότα ποὺ δὲν ὑπῆρχαν στὴν παλαιότερη ἐποχὴ. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε τοὺς μακαριστοὺς Ἱεράρχες Κοζάνης κυρὸ Διονύσιο Ψαριανὸ καὶ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κυρὸ Τιμόθεο Ματθαϊάκη. Ὁ τελευταῖος μάλιστα, μὲ τὴν εὐλογία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξέδωσε ξεχωριστὸ τεῦχος μὲ τὸν τίτλο *Ἐγκόλπιον Εὐχολόγιον περιέχον περιστατικὰς εὐχὰς*, ἐν Ἀθήναις 1978.

Στὸ τεῦχος αὐτὸ καταχωρίζονται εὐχές στὴ γλώσσα καὶ τὰ πρότυπα τῶν παλαιότερων, ποὺ ἀγκαλιάζουν πολλές πτυχές τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ δραστηριότητος τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ παράδειγμα, μνημονεύουμε *τις εὐχές ἐπὶ Ἐγκαινίοις δημοσίας ὁδοῦ, Γεωργικῶν Ἐκθέσεων, Ἀσφαλιστικοῦ Ὄργανισμοῦ, Ἐταιρίας ἢ Ταμείου, Κέντρου Νεότητος, Ταχυδρομείου, ἐπὶ ἐνάρξει Κατηχητικῶν μαθημάτων, εἰς εὐλογίαν Συλλόγου Πολυτέκνων, ἐπὶ Ἐγκαινίοις Σταθμοῦ Τηλεοράσεως κ.ἄ.*

Στὴν ἴδια ἀγιοπνευματικὴ καὶ πατερικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας κινοῦνται καὶ οἱ νέες εὐχές καὶ δεήσεις ποὺ περιέχονται στὸ τεῦχος ποὺ ἐδῶ παρουσιάζουμε. Στὶς νέες προκλήσεις τοῦ κακοῦ, ὅπως π.χ. εἶναι ἡ τρομοκρατία, καὶ οἱ σημερινοὶ πόλεμοι, ἀλλὰ καὶ στὶς ἐντυπωσιακὲς δυνατότητες τῆς σύγχρονης τεχνολογίας, ὅπως π.χ. εἶναι ἡ κατασκευή τοῦ «Μετρό», ἡ Ἐκκλησία προσαρμόζει τὸν εὐχητικὸ τῆς λόγου προκειμένου νὰ εὐλογήσῃ τὸ καλὸ καὶ νὰ στηρίξῃ τὸν ἄνθρωπο στὸ γογγυσμὸ ποὺ δημιουργοῦν τὰ ἀποτρόπαια βδελύγματα καὶ τὰ τυφλὰ πλήγματα τοῦ μίσους.

Μὲ σεβασμὸ στὸ δοκιμασμένο λειτουργικὸ λόγο καὶ τὰ πρότυπα τῆς εὐχαριστίας καὶ ἐπικλήσεως, ποὺ διακρίνουν τὴ δομὴ ὄλων τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ συντάκτες τῶν νέων εὐχῶν καὶ δεήσεων συνεχίζουν νὰ προβάλλουν τὸν πλοῦτο τῆς παραδόσεώς μας ἐναντία στὴ μανιχαϊκὴ καὶ ἰσοπεδωτικὴ ἀντίληψη τῶν ἡμερῶν μας ποὺ ἀντιτίθεται σὲ κάθε τι τὸ καινούριο καὶ στὶς σύγχρονες ἀνάγκες προσαρμοσμένο. Μὲ πιστότητα ἐπίσης στὶς βιβλικὲς ἀρχές ὅτι ὅλα τὰ αἰτήματα τοῦ ἀνθρώπου ἀπευθύνονται στὸ Θεὸ «ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας» (Φιλιπ. 4,6) καὶ ὅτι «οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως» (Α΄ Τιμ. 4,4-5), οἱ δημιουργοὶ αὐτοῦ τοῦ τεύχους διακονοῦν κατὰ τὸν καλύτερο τρόπο τὸ ὄραμα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἀγιασμὸς τοῦ κόσμου καὶ ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου.

Π. Σκαλτσῆς
Καθ. Πανεπιστημίου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ στιγμιότυπα

Φωτογραφίες Χρήστου Μπόνη

Άπο τήν έπίσκεψη στήν Ί. Άρχ. Άθηνών τοϋ Προέδρου τής Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Τάσσου Παπαδοπούλου (27.11.2003).

Έπίσκεψη ομάδος άνδρων και γυναικων έκ Σαλαμίνος στόν Μακ. Άρχιεπίσκοπον (21.10.03).

Στιγμιότυπα άπο τήν έκδήλωση τής Ένωσης Σμυρναίων Νικαίας πρὸς τιμήν τοϋ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Άλεξίου (14 Ίαν. 2004).

Ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Άττικής κ. Παντελεήμων έν μέσω των ιερέων τής Ί. Μητροπόλεως μετά τό πέρας τής Ίερατικής Συνάξεως.

Έγκαίνια του έκκλησιαστικοϋ Βιβλιοπωλείου τής Ί.Μ. Σύρου στήν Έρμούπολη (Έρμούπολη, 1.12.03).

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΟΣ ΕΚΛΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX.: 210-7272251
ISSN 1105-7203

